MIRADOR

SETMANARI DE LITERATURA ART I POLITICA

Preu: 30 cèntims - Ronda de Sant Pere, 3 Telèfon 24647 : Subscripció: 3'50 pessetes trimestre

Any VIII. Núm. 376-Barcelona, dijous 30 d'abril, 1936

El dia 9 de maig s'inaugura el

II SALÓ MIRADOR

dedicat a la pintura gòtica catalana

BIBLIOTECA P. ... AROS

Quan H. G. Wells ens parla del cinema

—Si Shakespeare hagués conegut el cinema, estic convençut que hauria abandonat el teatre... Quin altre autor ens dóna més que ell el sentiment que li han fet nosa les restriccions escèniques, l'han paralitzat les limitacions de temps i espai?... I ja no parlo de la seva preocupació constant d'utilitzar la música per a sostenir l'acció dramàtica i vivificar els seus personatges.

Així s'expressa H. G. Wells, el cèlebre novellista filòsof, que ens ha volgut atorgar una entrevista en la seva cambra de l'Hotel Ambassador, on s'allotja en la seva curta estada a Nova York.

El gran escriptor anglès és incontestablement un dels homes que ha tingut més influència sobre la seva època, tant per l'amplitud de les seves idees com per la puixança de la seva imaginació, sempre girada de cara a l'esdevenidor.

—En els meus llibres—ens diu—crec haver exposat prou la meva filosofia perquè ara em pugui dedicar a altres problemes... N'hi ha que s'han sorprès que em decanti cap al cinema. Però és que no hi ha cap altre art, a hores d'ara, que em sembli més prenyat de promeses, més ric de possibilitats a penes sospitades. He abordat el problema sota l'angle purament experimental. Es probable que no reeixiré pas plenament a realitzar les idees que tinc, però almenys tindré la satisfacció d'obrir nous camins als altres.

Wells torna de Hollywood i em permeto de fer-li algunes preguntes sobre els resultats d'aquesta visita.

—El meu viatge a Hollywood no ha tingut altre fi que estudiar certs aspectes tècnics del cinema. El punt que m'interessa més en aquest moment és la música, o, per dir-ho millor, la integració de la música en el film.

El nostre eminent interlocutor es detura un instant per a oferir-me una tassa de te. A fora cau la neu en grosses volves ensordint els sorolls de Park Avenue.

—Fins al present hi ha pocs directors o productors de films—continua—que s'hagin preocupat d'un problema que per mi és d'una importància capital, ja que toca a la qüestió fonamental del ritme, i no hi ha cap art en què el ritme tingui un valor més gran que en el cinema.

—El ritme visual...

—Perfectament, però entre el ritme visual i el ritme auditiu hi ha una relació estreta, una unitat profunda. Entre el so i la imatge ha d'haver-hi acord. Doncs bé: només conec tres grans artistes que hagin tingut consciència d'això. Aquests precursors són Charlie Chaplin, Walt Disney i René Clair. Charlie Chaplin ha retardat l'aparició del seu nou film precisament per a posar a punt la part musical. Chaplin i Disney no consideren pas la part musical com un simple acompanyament de la imatge, sinó com una de les parts essencials de llurs creacions... Doncs jo encara vaig més lluny que ells. Considero que el *scenario* d'un film ha d'ésser concebut segons la música tant com segons la fotografia.

—Concebeu el film, en suma, com una mena de simfonia.

—Precisament. Digueu-ne una simfonia filmada, si voleu...

—Però no creieu que la realització d'una concepció així presentarà dificultats pràctiques gairebé insuperables?

—Sens dubte que sí. i sobretot caldrà desempallegar-se de tota mena de prejudicis i de males habituds...

—Coneixeu res més ridícul — continua Wells després d'una curta pausa—que aquesta mania tan estesa d'agafar velles llaunes (obertures d'òperes, fragments simfònics, grans fragments per a casinos de poblacions balneàries) i plantar-les a ull tot al llarg d'un film?... Per què ens han de fer sentir sempre la *Marxa nupcial* de Mendelssohn quan ens ensenyen un casament?...

Wells somriu amb dolçor.

—Hi ha tantes maneres diferents de casar-se!... Es clar que no tots els films es presten a una interpretació musical. Una història de *gangsters*, per exemple, o certs drames d'un caràcter purament verbal, es poden passar molt bé de la música... Però el gènere de films en els quals m'interesso en aquest moment depèn tant de la fotografia com de la música.

Pregunto a Wells alguns detalls sobre els seus projectes personals.

—El meu primer film, que es titula *Things to come* (*Coses a venir*), sortirà molt aviat a Anglaterra (1). Es un primer assaig per al qual he obtingut la collaboració d'Arthur Bliss, un músic de gran talent que s'ha entusiasmat per aquesta idea... Però així que tornaré a Anglaterra, m'ocuparé del film següent, que es titularà *The Man who could work Miracles* (*L'Home que podia fer Miracles*). La idea general és treta d'un dels meus llibres, amb algunes modificacions, i es presta molt bé, crec, a un tractament musical.

Després d'haver-me ofert amablement una segona tassa de te, Wells em conta el *scenario* de *L'Home que podia fer Miracles.* El cèlebre novellista sap contar admirablement. Parla amb veu tranquilla, una mica alta. Esbossa més aviat que explica, embolcallant la seva narració amb una ironia lleugera extremadament plaent. De tant en tant, un gest que acaba una frase. La mà posada al braç de la butaca s'alça de vegades per a traçar en l'aire la forma d'una idea...

—Les Puixances Superiors—conta Wells—decideixen un dia d'escollir un pobre home qualsevol i de donar-li el poder de fer miracles.

El pobre home designat pels déus no sap, de bon principi, de quina puixança inaudita ha estat investit. Ho descobreix tot d'una quan, entaulat en un *pub* (taverna) i una mica begut, tomba un llum i s'adona que no sofreix cap dany. «Ja us ho havia dit —anuncia als seus amics—que no hi ha res

H. G. Wells als deu anys

més senzill que fer miracles.» Arribat a casa seva, tomba una espelma, a veure què passa. Igual èxit. Aleshores es posa a fer d'altres experiències. «Voldria tenir un gat», declara. I tot seguit compareix un gat blanc. La bestiola s'arrauleix sota el llit. Al pobre home no li agrada, perquè el gat no vol sortir del seu amagatall i, donats els costums d'aquestes bèsties, l'Home que pot fer Miracles pateix per la seva estora. El canvia en conill, però el conill és un company sense interès del qual es cansa aviat. Finalment el canvia en coixí d'agulles, objecte que justament li feia falta...

Continua exercint el seu talent i fent centenars de trucs d'aquesta mena, bastant inofensius fet i fet. I aquesta és la primera part del meu film.

En la segona, el meu pobre home s'ha tornat molt ambiciós. Voi reformar el món. Té tota mena d'idees sobre aquesta qüestió, gairebé tantes com jo, i us en faig gràcia. I totes aquestes idees voldria realitzar-les en vint-i-quatre hores. un sol dia. «Però — li objecten — amb un sol dia no en tindreu prou.»

«Això rai! — respon —; deturaré el sol, com Josuè.» «Està bé — li diuen —; però les coses han canviat de Josuè ençà i per tal d'allargar el dia, el que cal fer actualment és aturar la rotació de la Terra. I això pot resultar perillós.» «I a mi què!», diu el pobre home, i realitza el miracle anunciat.

El resultat és una catàstrofe espantosa. Endut per la força centrífuga, tot el que es troba en la superfície de la Terra és projectat als espais interestellars. Les ciutats s'enderroquen, els vaixells s'envolen, la raça humana sencera és destruïda Es la fi del món.

JACQUES FRANSALES

(*Segueix a la pàgina 4*)

(1) A hores d'ara, ja ha estat estrenat Vegi's MIRADOR, núm. 371.

Els Dijous — — Blancs

La definició del so com a sensació produïda a l'orella pel moviment vibratori dels cossos transmès per un medi elàstic com l'aire, va en companyia de la del so dels colors, nascuda de l'observació psicològica del procediment imaginatiu: do=roig; re=violeta; mi=porpra; fa=blau; sol=verd; la=groc; si=taronjat, segons Newton; do=blau; re=verd; mi=groc; fa=ros; sol=roig; la=violeta; si=gris, segons Castel; do=roig; re=ros; mi=groc; fa=verd; sol=blau; la=violeta, si=porpra, segons Ungem; do=roig; re=groc; mi=blavís; fa=roig; sol=taronjat; la=verd; si=violeta, segons Scriabin.

Baudelaire, en cantar la naturalesa, troba correspondències explícites entre els perfums, els colors i els sons:

Comme de longs échos qui de loin se con-
[fondent
Dans une ténébreuse et profonde unité,
Vaste comme la nuit et comme la clarté
Les parfums, les coulers et les sons se ré-
[pondent.

Vigié-Lecoq, no solament veu bescanvis voluptuosos entre els sons i els colors, sinó que endevina en les vocals acords divins de místiques pupilles. En l'a sent un toc de clarí, vencedor; en l'e el sospir de la lira, enmig d'una blancor d'ales seràfiques; en la i el pífre acaronat de randes lleugeres, randes de sons clars i tènuement blaves; en l'o el plor de la jove melodia de l'arquet, sanglots ofegats en la tardor engroguëida; en la u, la viola, parenta de l'abril i verda com el ram de murtra.

Els programes dels concerts més acreditats tenen punt a subratllar que els grans esdeveniments musicals s'escauen quan les fulles dels plàtans dels carrers són d'un verd tendre i es sent el xisclar de les primeres orenetes. Tothom creu que són també precisament els xiscles de les primeres orenetes els que inciten els mestres compositors a l'esborrany dels pentagrames, sensibles com mai als sons flautals sortits d'una màgica ocarina. Això, però, era en el temps d'or de la música de cambra i dels executants vestits amb casaca de seda

El redós amable del clavicèmbal i dels instruments de corda, airejat per una finestra donant a un jardí ple d'acàcies, nius i refiladisses, té ara per substitut qualsevol tocom indotat de poesia. Un vagó de tren d'eix gastat, sobretot passant per una foradada, una sala de motors, un taller de torn, unes serradores mecàniques, l'inclusa i el piló són elements generadors de sons molt més agraïts que els innocents xerroteigs de l'ocellada, puix que emeten abundantment sons oberts, aguts, antífons, artificials, tancats, compostos, inharmònics, harmònics, imperfectes, mitjans, simples, tapats, clars, mats i timpànics, i així com en l'ordre cromàtic, Homer es distingeix pel negre i el groc, Shakespeare pel roig, Shelley pel blau i el gris, Edgar Poe pel violeta, Tennyson pel porpra, Verlaine pel gris i D'Annunzio pel blau, alguns compositors contemporanis malden per ésser classificats per sons de molinet del cafè, de mola d'esmolet, de biplà, d'hèlix i de xemeneia.

Fou acompanyant al piano una coblejadora en un cafè rural que un mestre excellidor en nombre de concursos de música, percebé, embadalit, el rodar dels catúfols d'una sínia ritmant al llarg de la cadena sense fi dintre l'aigua del pou. Desatenent l'artista, el mestre s'apropà a l'horta i escriví uns quants compassos. De tornada, les bieles rogalloses del taxi li aportaren nous sons preciosos i, al cap de pocs dies, donà a conèixer l'obra als seus íntims, però en la impossibilitat de situar-la, volgueren orientar-se. I l'autor els ho aclarí:

—Es tracta d'una simfonia en forma de pera!

S.

MIRADOR INDISCRET

Cremar les etapes

Per certs medis literaris corre el rumor que l'adjudicació dels premis dels Jocs Florals d'enguany no ha anat sense algun batibull. Donat el caràcter *anònim* de les composicions optants, és natural que el que corrin siguin rumors i no notícies.

El fet és que sembla que el poeta López-Picó volia ésser mestre en gai saber en una sola convocatòria, al qual fi havia tramès tres poesies, però només una n'hi ha estat premiada. D'això vindria tot el batibull.

—Per aconseguir el mestratge en un sol any—deia un ex-poeta, comentant aquestes xafarderies—, caldrà esperar els Jocs Florals de Múrcia.

Als que no entenguin l'allusió, cal aclarir-los que la Facultat de Dret de Múrcia és la més freqüentada pels que volen aconseguir el títol d'advocat en una o dues convocatòries solament.

Cartell

Entre la concurrència que dimarts de la setmana passada anà a acomiadar Carles Pi i Sunyer al Baixador del Passeig de Gràcia, hi havia l'alcalde accidental Antoni Ventós formant grup amb En Riber i el secretari de l'Ajuntament.

Unes senyoretes japs que es trobaven a l'andana acompanyant un familiar que també agafava l'exprés de Madrid, preguntaren, encuriosides:

—*¿Quién es aquel caballero tan alto?*

—*¡Pues, toma, el lugarteniente de Pi Sunyer!*

—*¿Es posible que un tipo tan distinguido pertenezca a la Esquerra?*

Reminiscències

L'anècdota corregué de boca en boca després de xiular el tren, i un collega del bell Antoni explicà, una mica despitat, l'origen dels èxits femenins de l'alcalde accidental:

—Ja sabeu que les dones sempre han sentit una gran admiració pels cantants; doncs bé, En Ventós havia estat tenor...

—Ara comprenc — saltà un regidor a seques — perquè el primer ban que signà començava dient: «A tenor de...»

...i paga el beure

Tot esperant la plana major a l'escenari del Tívoli, divendres al vespre, el quart *team* de la Lliga s'entretenia parlant de les possibilitats de la jornada electoral del 26, quan En Frederic Amat entrà, eufòric, i els arengà:

—Apa, a veure si, aquesta vegada, ens f... el xampany d'En Manuel Brunet!

Heràldica

Al sopar d'homenatge a Josep Maria Espanya, conseller de Governació, hi féu un gran paper l'acreditat funcionari d'aquell departament Apolonio de Arolas Joval que, a l'època no llunyana del comandant Gabarrón, secretari de Giménez Arenas, descabdellà una tasca edificant.

—Mira, l'Apolonio! — advertí un comensal al seu veí.

—Ai, si et sent que el tractes així, quina quimera que en tindrà! Que no ho saps que a l'*Anuari Riera* se'l qualifica: «*Ilustrísimo señor don Apolonio de Arolas Joval, secretario general del Instituto Colonial*»?

Glorificació de Vilafranca

Al despatx del vilafranquí Pere Grasses, secretari particular de l'alcalde de Barcelona, senyor Carles Pi i Sunyer, hi havia penjats a la paret del fons els retrats d'En Prim, d'En Milà i Fontanals i d'En Piferrer, però les bales del 6 d'octubre feren una tria curiosa: destroçaren els retrats dels dos personatges de Reus i deixaren intacte el del personatge de Vilafranca.

Pere Grasses, quan ho conta, se li entela la veu d'emoció, mentre Milà i Fontanals s'eleva, radiant, molt més amunt del seu conegut pedestal de la Rambla vilafranquina.

Ingratitud

Francesc Canyades, poeta i oficinista, estigué a punt de queixalar el cel, gràcies als auspicis d'En Batalla, però ara, quan veu el seu antic protector, fa el dissimulat.

En Batalla se'n queixava amargament:

—Aquests nyeu-nyeus de poetes van més a la seva que el primer botiguerás!

Potser el local en cria

Al Club Republicano es comentava el resultat de les eleccions de compromissaris dilluns passat. En un grup, entre altres prohoms més o menys autèntics, tot el que en general dóna la casa, En Polo Otín, En Batalla i altres.

En Batalla, que sempre en té una per dir, sempre moltes per dir-les malament, intervé sentenciosament:

—Jo, el que més em sorprèn és la baixa de vots de la Lliga, més que més tractant-se d'un partit tan *disciplinari.*

Un parer

Dijous passat, es celebrà a Vilanova una vetllada de catx as catx can. L'empresari, desitjós de documentar els futurs espectadors del diem-ne esport del catx, féu publicar el següent aclariment als programes:

«COPS PROHIBITS: Arrencar els cabells. Atacar la vista amb els dits. Pegar amb el puny tancat. Pegar cops baixos. Mossegar i esgarrapar.»

L'etern protestari, indignat per tots aquests escrúpols, es va atrevir a exclamar:

—Sí, vaja, que això del catx es veu que és un joc de saló.

Sant Jordi i l'Esquerra

Enguany, la Diada del Llibre transcorregué enmig d'un temps autènticament primaveral que la plujosa tradició d'aquesta festa acabava de fer inexplicable. Entre dos senyors dels que els és plaent barrejar la política amb les manifestacions que precisament més se n'allunyen, s'establí el següent colloqui:

—A aquests de l'Esquerra es veu que tot us ha de sortir bé. Mira que ni ploure avui!

L'altre objectà, amatent:

—I no em negaràs que Sant Jordi forma part de la Patronal...

Francecs Pujols i els diaris catalans

L'illustre filòsof de Martorell es queixava de no tenir un diari català amb el qual es sentís integralment identificat. Ho argumentava d'aquesta manera:

—Amb *La Veu* hi estic d'acord per la qüestió social, però no ens entenem per la qüestió religiosa; amb *La Humanitat* anem bé amb la religió, però topem amb l'afer social; amb *La Publicitat* ens barallem amb les dues coses...

Els progressos de la hiparxiologia

També deia Francesc Pujols referint-se al proselitisme de la religió catalana:

—Actualment ja tinc quatre o cinc xicots que vénen a Martorell per a parlar d'Hiparxiologia. Alguna vegada he pensat si és que no anem massa de pressa.

Un pseudo-premi Nobel

En un dels nostres darrers números ens vam referir ja a certs procediments estranys que usa l'empresari de la pellícula d'Eisenstein, *Tempestat sobre Mèxic.* Resulta que anuncia aquesta pellícula tan discutida un discurs d'Upton Sinclair en el qual l'autor de *100 per cent* intenta justificar-se dels càrrecs que li va fer Eisenstein. El que és improcedent, és que l'empresari espanyol anunciï Upton Sinclair com a «Premi Nobel de Literatura».

S'equivoca. Upton Sinclair no és Premi Nobel. El que ho és, és Sinclair Lewis. Però en un dels dos, Sinclair és nom de pila, i en l'altre, cognom...

Panorama d'inauguració

En Rafael Moragas deia aquest dia en una inauguració d'exposició de pintura a la Sala Parés:

—No m'agrada venir els dies d'inauguració, perquè en comptes de veure pintura només es veuen esquenes.

El comerç i l'art

En Camps Margarit, home *causeur* i espiritual, i que per més detalls té un negoci d'enfardador, és tan amable amb els seus clients que sempre que té lleure els acompanya a visitar les exposicions d'art.

Fa poc, es trobava a la Sala Parés junt amb un client de províncies tot contemplant un nu d'En Domingo. Coincidí a passar el senyor D., cap de la secció de vendes d'una important indústria de teixits, i en saludar-lo En Camps li digué, tot fent-li l'ullet:

—*Supongo que no vendrá aquí a ofrecer driles.*

La primera comunió de les noves promocions

(c) Ministerio de Cultura 2006

«Sic transit...»

Amb motiu del Congrés de Musicologia, el nom d'En Tarragó, de la Junta de Museus, ha aparegut en alguns diaris precedit d'un Joaquim com una casa, sens dubte degut a la influència onomàstica d'En Joaquim Folch i Torres, director dels Museus d'Art de Catalunya, essent així que en els bons temps periodístics d'En Tarragó, el Pere B. era materialment inseparable del cognom.

—Que llunyana em sembla aquella època en què em deien Pere Botero Tarragé! — sospirà malenconiosament el perjudicat.

Penediment

Jacinto Benavente, que descansa uns dies al Terramar Palace Hotel, de Sitges, assistí d'espectador al concurs d'elegància d'automòbils i, embadalit, exclamà:

—*Admirable y equilibrado país, que a un paso de la capital rabassaire, crea y mantiene una nueva aristocracia!*

Domesticació

En una tertulia d'artistes es parla de la darrera exposició del pintor Joaquim Mir i dels seus guanys, els més elevats que es registren en el mercat artístic català.

—Mireu — va dir un crític — si és un home que totes se les pensa, que li van regalar un lloro, i, mai diríeu què li va ensenyar a dir?

—No.

—Doncs: «Compro un quadro! Compro un quadro!»

Funerària

Dilluns de Pasqua, a la Generalitat eren comptats els funcionaris que eren a llurs llocs, degut a ésser festa. Quan els periodistes arribaren, en trobaren un que ocupa un alt lloc i li digueren:

—Caram! Vós sempre al peu del canó!

—Són exigències de l'ofici, amics.

—Menys mal que ara vindran les «misses»... — objectà un —. I com que el president no hi és, vós les haureu de rebre.

—Són avantatges de l'ofici.

—Ei! Això ja no és ofici: això és esplai.

—Sí, vaja—acabà dient l'alt funcionari—. Es allò dels funerals: les «misses» després de l'ofici...

Un partit important

Hom sap que En Duch i Salvat pertany a la categoria dels pesos pesats. Dit en altres termes, no té, ni molt menys, una cintura de vespa.

A la Generalitat, l'altre dia, els periodistes estaven fent la informació de no recordem quin acte. I algú va dir:

—Potser que hi havia una representació del Partit Federal.

—I qui l'ostentava?

—En Duch i Salvat.

Llavors un periodista de dreta que presum de la seva esveltesa:

—Tot ell? — va preguntar.

COSES VISTES

Castelló de la Plana

Es poden escollir diverses maneres de fer una pintura de Castelló i de la gent que habiten aquesta capital de província; la més pràctica i, segurament, la més gràfica i d'un atractiu psicològic menys compromès és la mateixa que serveix a la mateixa gent del pa's per a explicar-se un sens fi d'enigmes, reaccions i problemes de la vida quotidiana: la taronja.

Aquesta fruita preciosa — glòria de l'horta valenciana — és la que marca el ritme polític, social i econòmic de tota la comarca. La diplomàcia oficial es jutja segons la importància de les exportacions de taronja; els governs són objecte d'elogi o de censura segons el preu que es paga per milenar de taronges, i així en tots els altres ordres, des dels més elevats fins als més arran de terra.

Cada regió o contrada posseeix una lamentació clàssica per a ésser polsada en els moments de pessimisme. Així la gent del Pireneu en arribar l'hivern rondinen per manca de neu; els tortosins clamen contra el cuc que se'ls ha posat a l'«oliveta»; els penedesencs es queixen de la filloxera que els atueix les vinyes i els castellonencs de la «gelà» de la taronja.

Per això, a Castelló, quan del port del Grao en surten vaixells cap a l'estranger atapeïts de caixes de taronges, tothom paeix sense neguit, els establiments fan bon calaix, els viatjants catalans treuen bones comandes i els habitants d'aquesta ciutat encalmada encara s'encalmen més, convençuts que la vida els somriu i que tot el que els envolta és un firmament pintat d'un groc-vermell, d'un to lluminós i eufòric, de pela de taronja. El color oficial de l'optimisme en aquestes terres llevantines.

* * *

Malgrat l'asfalt, el govern civil, els urbans, els enllustrabotes, els cinemes i les cafeteres exprés, Castelló de la Plana serà sempre una entenimentada ciutat que no ha aconseguit superar el xafardeig actiu i l'íntima familiaritat dels poblets autèntics. O, per a dir-ho d'una altra manera, Castelló és una de tantes ciutats que es podria qualificar de «poble honorari».

A fi que els habitants de Castelló de la Plana no s'oblidin que, ni més ni menys, es troben a Castelló de la Plana, la Banda Municipal de la localitat, tots els diumenges al matí, executa un important concert al Passeig, davant d'un públic devot i propici a l'embadaliment.

La Banda, muntada en un templet amb allegories als grans mestres de la música, i dirigida per un director amb expressions mímiques a la manera de Lamote de Grignon, serveix fragments de música clàssica mentre els enamorats cerquen un banc solitari i els coloms voleien a l'entorn de la

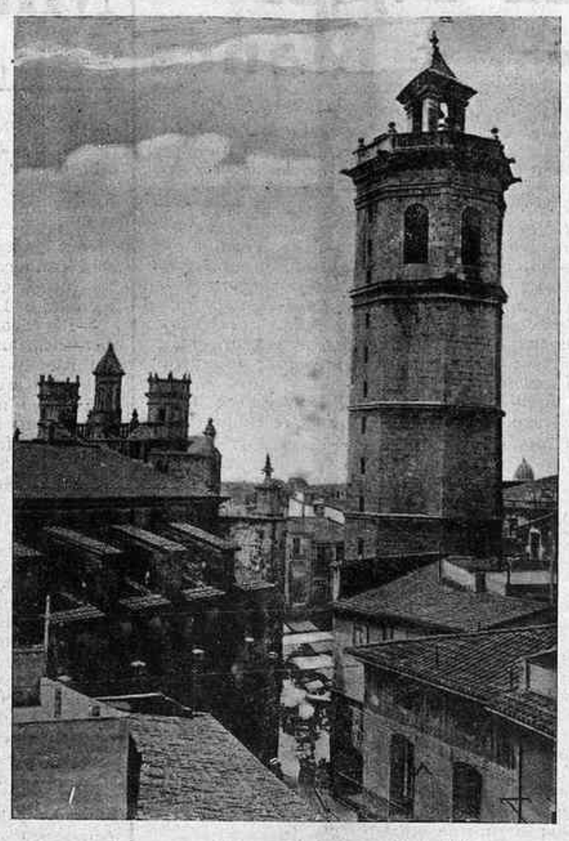

Campanar de la Catedral de Castelló

batuta del mestre amb una irreverència que faria la felicitat d'un René Clair.

Passa l'home que ven tramussos remullats, ressonen uns aplaudiments de circumstàncies, un *minutero* amb guardapols extreu una fotografia del fons de la seva màquina desmanegada, un tren que passa camí de València, dos guàrdies civils, tipus *Mundo Gráfico* («*después de dar muerte al terrible bandido español*», etc.), més coloms i més enamorats, gent que surt de missa de dotze, un grup de guàrdies d'Assalt que conversen de futbol, els passejadors dominicals amb sabates noves, corbata lluent, roba massa impecable...

Després del dinar dominical la gent s'arriba al café a parlar de política i agricultura, a fullejar *El Mercantil Valenciano* i a remenar quatre fitxes de dòmino. Cap al tard (a la «vesprà»), es deixen caure al cinema i després a sopar i a dormir fins a l'endemà. Es que es pot exigir una austeritat portada més a punta d'espasa?

El castellonenc té molts punts de contacte amb l'habitant de les Illes Balears. Ambdós comparteixen el lema de la santa tranquillitat i la prudència inalterable.

Dinamisme?

Sembla que, avergonyit, aquest mot un bon dia va evadir-se de tots els diccionaris i enciclopèdies de Castelló de la Plana. Advertint que fins a l'hora present no ha sorgit ningú que hagi fet esment d'aquesta fugida. I sembla que va per llarg.

* * *

El castellonenc, però, posseeix altres característiques racials. Sense ésser valencià ni català del tot, observeu que el veïnatge amb aquestes dues regions (Castelló representa el pernil del sandvitx) es constata en una infinitat de fets tradicionals; en no poques filtracions folklòriques; en un sens fi de fenòmens eloqüentíssims. El castellonenc, a la meva manera de veure, resumeix la ponderació i la serietat tan alludida en els catalans i el punt dolç de gràcia i fantasia característic del valencià. Amb aquestes aliances el tipus ha quedat tan arrodonit que gairebé m'atreviria a escriure que en producte d'influència, respira tot l'aire d'una pròpia personalitat. Parla exagerant un punt la nota, gronxant-se en els detalls, alentint premeditadament en el precís moment de servir l'anècdota i esprémer el pintoresc. El prisma més acusat del castellonenc és aquest inconscient esperit humorístic que l'anima sempre.

Un exponent característic dintre un altre ordre, naturalment, de les confusionàries afirmacions que acabem de fer, fou En Paco Valls, conegut popularment per «El Panat», personatge que caldria assenyalar a l'hora que calgui, com a veritable creador del toreig «bufo», que tants seguidors ha trobat a tot Espanya.

El Panat, envernissador d'ofici, sortia a la plaça disposat a escriure pàgines genials en la història del bon toreig i, tanmateix, la seva arrogància incoltorçable prou ho feia sospitar, però així que el brau havia de constituir-se en element collaborador de les grans (?) dots de torejador del Panat, les coses ja rutllaven d'una altra manera i aviat d'aquella arrogància no en quedava res. Caigudes inversemblants, filigranes inesperades, trucs que en una pista de circ haurien promogut ovacions d'entusiasme, *arrojo, fastuosidad*, valentia inútil, absurditat, caricatura en el gest, deliciosa vanitat a la mirada, el toreig fet saborosíssima sàtira, en una paraula. Els espectadors ovacionaven el Panat amb gran entusiasme i aquest, ple de pols i amb una gran dignitat de l'ofici que no coneixia, obsequiava el públic clavant banderilles «a l'anguileta», una de les moltes especialitats que posseïa.

Els empresaris de toros endevinaren que el Panat podia convertir-se en un bon factor econòmic i el seu nom es popularitzà amb admirable rapidesa. El més bo de tot això és que el Panat seguia imaginant-se el nou Cúchares del toreig i que els plens que proporcionava als empresaris significaven la resposta més eloqüent a la seva provada temeritat. Al Panat li succeïa com al Charlot d'*El Circ*, que feia trencar de riure la gent sense pensar-s'ho i sense especular amb les lleis més ràncies de l'humor i la pallassada, donant-se el cas curiós que quan intentava fer riure «per encàrrec» el fracàs es produïa inexorablement.

Darrera del Panat han vingut els imitadors i, com succeeix sempre, el negoci rodó l'han aconseguit aquests i no pas el pintoresc personatge iniciador de referència.

Fa uns dos mesos que el Panat va morir, vell i pelat com una rata, a l'Hospital de Castelló, deixant com a única herència un bastó gruixut que fou el seu més fidel company de totes les seves ilusòries caminades.

* * *

L'anècdota local té un sabor entre radical i oficinesc que l'acaben de fer més apreciable. No en citarem gaires perquè els lectors de MIRADOR, gràcies a l'assídua collaboració de l'amic i intelligent valencianista Soler Godes, poden conèixer tan bé com nosaltres l'anecdotari castellonenc; ens limitarem a exposar-ne tres de caire polític per bé que innòcues.

El cronista taurí Paco Vilarroig, de pseudònim Suspiros, detenta el títol de conseqüència electoral. La seva candidatura — àdhuc en aquells moments d'eufòrica onada lerrouxista — sempre ha estat la mateixa: A cada elecció vota pel Gallo.

Un regidor castellonenc el nom del qual no em fou facilitat, però que quedarà prou definit dient que fa trenta anys que ho és, sembla que al peu de les seves targes de visita hi fa constar la nota següent: «PROFESIÓN: *Concejal.*»

I per acabar, deixeu-nos relatar la boníssima anècdota del metge i regidor senyor Llopis, del qual s'explica — toqueu ferro! — que amb motiu d'haver tret una rifa important, de la qual gairebé tot el Consistori sortí beneficiat, el regidor esmentat intentà de totes passades retolar un nou carrer de la ciutat amb l'aritmètic títol de la xifra afortunada. O sigui que la cosa hauria anat aproximadament així: «CALLE 23.458.»

No es portà a terme; i, tanmateix, fou una llàstima. Adhuc de Nova York haurien arribat els mots de coratjosa felicitació.

MANUEL AMAT

La col·lecció completa de MIRADOR pot consultar-se a l'Arxiu Històric de la Ciutat (Casa de l'Ardiaca)

Un centre urbà monumental

L'art de construir ciutats no és pas cosa gaire fàcil. Són tan complexos els problemes a resoldre, que cal posseir una gran amplitud de concepció, el major coneixement del que Carles Sitte en digué l'art de bastir ciutats, per reeixir-hi bé. Barcelona, la nostra ciutat, ha tingut una creixença superba, però no un desenvolupament que fos degudament controlat: si hagués estat així, sobre tenir tantes belleses, hauria esdevingut una ciutat magnífica. El no haver arribat a aquest grau d'excelsitud desitjada és fill, més que d'altra cosa, de la manca d'una orientació adient i total, imposada de manera conseqüent i inexorable. La creixença

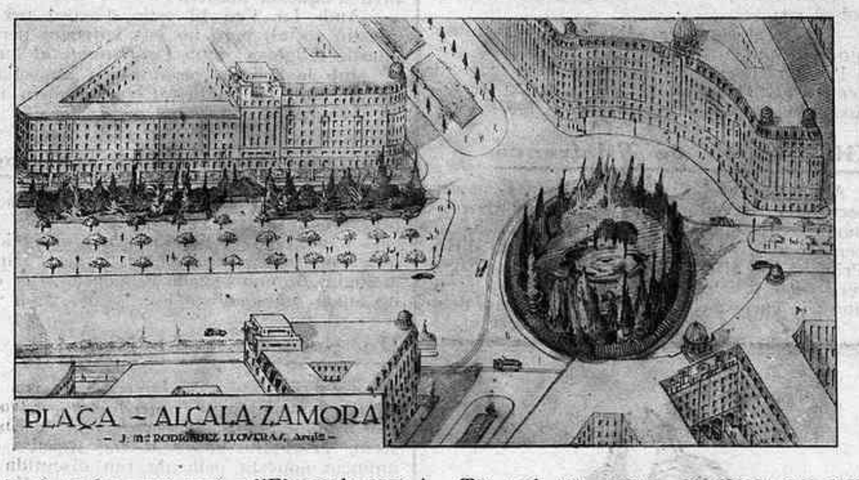

de la ciutat ha estat, tant a l'Eixampla com a l'Interior, impulsiva i anàrquica a partir de la primera Exposició Universal.

Ara, però, sembla iniciar-se una rectificació, un nou corrent urbanístic, una evolució que podria tenir beneficiosos resultats per al demà de la urbs. Hi ha un més exacte sentit de la responsabilitat; possiblement menys egolatria entre els nostres arquitectes. L'evolució de l'art de construir ciutats també ha arribat ací i comencen a sentir-se, a l'hora de construir i urbanitzar, els problemes que comporta la varietat del viure; els accidents de la naturalesa; els fets històrics i les relíquies del passat; la unió lògica dels nuclis urbans nous amb les urbanitzacions tradicionals o els agrupaments històrics de les ciutats. Els ensenyaments de Hansen, de Pützer i altres com ells, documentats, conscienciosos i quasi genials, han trobat molts seguidors. I un dels principis bàsics dels constructors, dels urbanitzadors moderns, és el de treure tot l'abast possible de la combinació de les vies amb els edificis; cercar conjunts que per la seva sola existència resultin ja de caràcter monumental, aprofitant especialment les cruïlles de carrers o les bifurcacions de totes menes.

Barcelona ha crescut de manera que no deixa d'admirar-nos als mateixos barcelonins i més encara als que la visiten per primera vegada: el que ara pot contemplar els paraments de muralla de la Plaça de Berenguer el Gran, primer recinte de la ciutat romana, i fa mentalment alguna comparació que el traslladi als darrers límits de la ciutat, de seguida s'adona de la magnitud de la creixença. L'Eixampla, per ell sol, és ja una ciutat, una ciutat d'una formidable riquesa, en la qual alternen, però, les belles realitzacions amb els desvaris més detonants de l'arquitectura, obra d'arquitectes irresponsables o massa condescendents amb «el que paga, mana», però que mai no hauria de manar fins a la imposició de l'absurditat.

Tot amb tot, anotem novament que sembla iniciar-se una rectificació que podria modificar bellament la fesomia de la nostra ciutat nova, avui, si es prescindeix de la feixuga multiplicitat de la quadrícula, sense caràcter de cap mena. L'Eixampla està mancat de veritables centres monumentals; no té una sola plaça com la de Francesc Macià, ni tan sols una que pugui equiparar-se a la de Manuel Azaña, abans de Medinaceli. Per això causa una agradosa sorpresa, una sorpresa que desconcerta agradosament, veure que a l'Avinguda del 14 d'Abril, una veritable plaça, no una plaça que semblarà un mosaic com la de Catalunya, pot prestigiar una de les més belles entrades a Barcelona. La plaça de què parlem està situada a la cruïlla dels carrers d'Urgell, Pau Casals, Granvia P. o de Bernat Metge, i Avinguda del 14 d'Abril, la Plaça d'Alcalá-Zamora, en resum. Venint de Pedralbes i en arribar allí, rebeu una bonissima impressió: des de la cantonada i doblant al carrer de Pau Casals, fins a l'altra cantonada i doblant amb la Diagonal, un conjunt urbà, un agrupament de cinc cases que obeeix a una concepció, a un sol estil, que forma un tot harmònic de molt bon veure. Cada angle de l'agrupament acaba amb una petita cúpula; al centre de les edificacions una altra cúpula de major diàmetre i de més altura que les altres.

Heus ací una magnífica plaça que neix, que podríem dir mig realitzada.

El pla, amb tot, és molt més ambiciós. La plaça està totalment projectada i d'acord amb el que acaba ja de construir-se, podem dir que resultaria una concreció bella i monumental. Vegem-ho amb unes sumàries explicacions que completaran els gravats que ilustren aquestes notes.

Venim de Pedralbes. Suposem que venim de l'interior. La sensació d'entrar a una ciutat urbanísticament digna comença a copsar-se a Pedralbes, a la cruïlla del Passeig de la Reina Elisenda, Carretera d'Esplugues i Avinguda de Pedralbes. Després avancem per l'Avinguda del 14 d'Abril i en arribar a la Plaça d'Alcalá-Zamora es completarà l'efecte i impressió del primer moment, que ja no abandonarà el foraster, al propi barceloní: la Plaça d'Alcalá-Zamora esdevindrà el bell vestíbul o *hall* de la Barcelona nova. A un costat el grup de cases ja totalment construït; a continuació, constituint angle *pendant* a l'altra cantonada del carrer de Pau Casals, un edifici particular, ja en construcció, d'igual estil i altura que l'anterior, reculat uns metres i ocupada la voravia resultant per jardins, tal com es pot veure en un dels gravats. Tenim ja unes tres cinquenes parts de la plaça resoltes; a la dreta, altra construcció d'igual estil i estructura: massa d'edificació, és també utilitzada la part vial de la dita via, si bé els baixos resten lliures i practicables, en tota la seva amplada, per porxos que permeten el pas de vehicles i peatons; finalment, al mig, els Jardins actuals. Es a dir, una plaça com encara no en tenim cap.

Bé. Es possible la realització total de pla tan ambiciós, digne de la ciutat, de la zona urbana en què radica, bella entrada de Barcelona? Es possible. Una part és ja edificada; una altra està edificant-se i la resta pot realitzar-se en terrenys de la Generalitat — no tots els que posseeix a aquella zona — i d'acord amb el nostre Ajuntament,

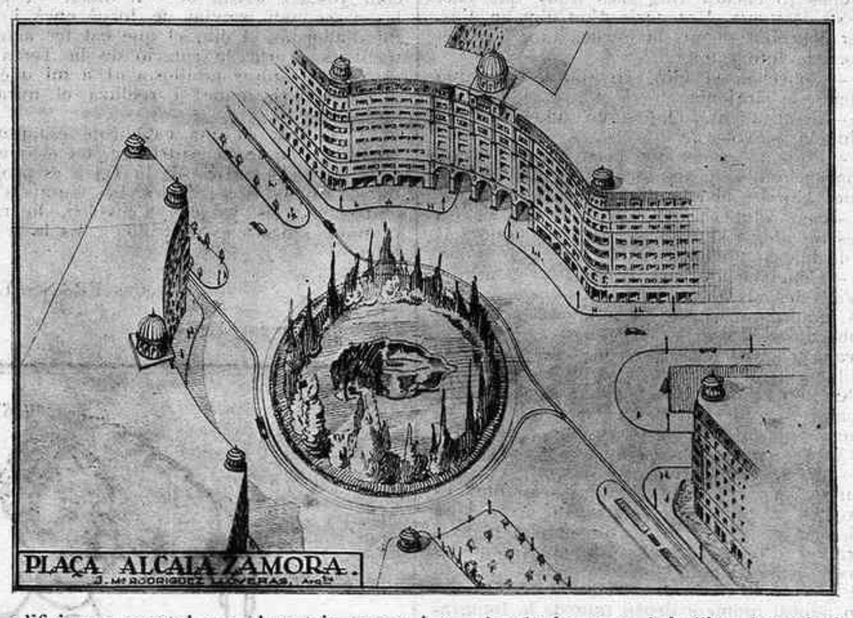

un edifici monumental que al mateix temps que completa la plaça, de manera magnífica, forma un acabament únic del carrer d'Urgell, ja que, per tal de formar la gran

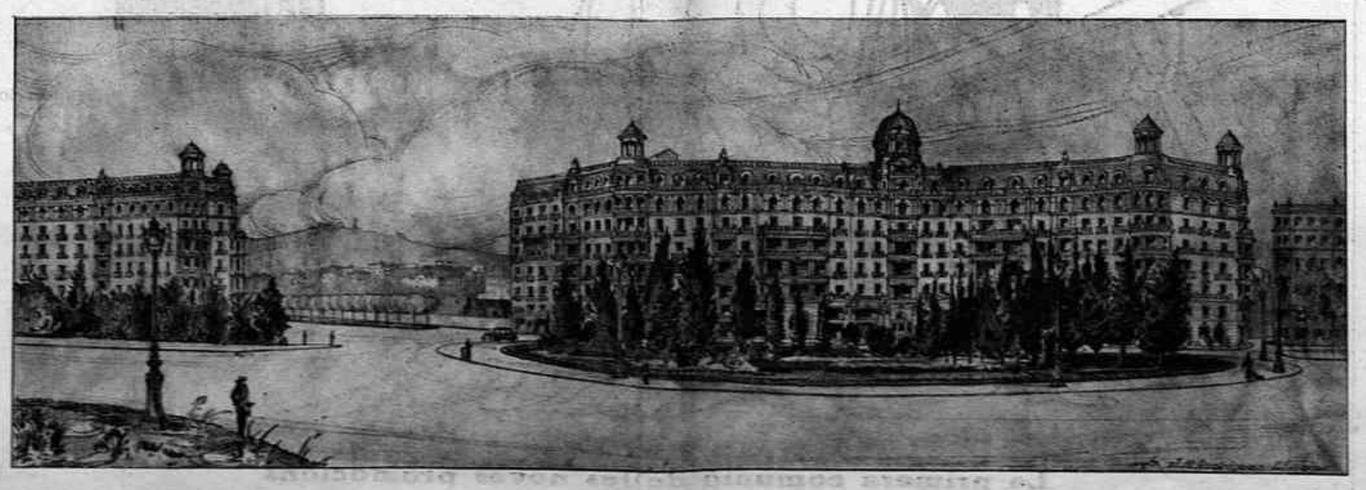

que ha de fomentar i facilitar les solucions urbanístiques i monumentals que donin més bellesa i valor a la ciutat nova, allunyant-ne alhora la seva grisor i feixuguesa.

Construïda, tal com està projectada particularment, la Plaça d'Alcalá-Zamora, s'hauria format un centre monumental; podria donar-se encara més vida que no té avui aquell indret ciutadà instal·lant a l'edifici a construir, planejat, en terrenys de la Generalitat, les oficines de totes les Conselleries, ja que va resultant cada dia més insuficient, i més ho resultarà en un futur pròxim, la qüestió de serveis.

Nosaltres opinem, i amb nosaltres creiem que opinaran molts barcelonins, que hauria de possibilitar-se en absolut que fos una realitat la construcció completa de l'edificació de la Plaça d'Alcalá-Zamora, tal com l'ha concebuda un home tenaç, un arquitecte que podríem dir-ne de les modernes promocions — el senyor J. Rodríguez i Lloveras —, entre les quals comença a predominar un concepte totalitari del que deu ésser la ciutat i les seves construccions urbanes, passant per damunt d'individualismes i tenint com a primordial guió de la seva responsabilitat professional i ciutadana el bon gust i el seu amor a la ciutat.

PERE CASALS

(c) Ministerio de Cultura 2006

LA BELLESA DE LA CIUTAT

El concurs d'establiments

Des de fa molts anys, l'Ajuntament de Barcelona té establerts uns premis als edificis i establiments acabats durant l'any. De vegades, passant pel carrer, hom troba una placa indicant que l'edifici en el qual està posada ha merescut un premi de l'Ajuntament, i fins i tot ens en sorprenem: hi ha edificis premiats que ara voldríem veure aterrats, tan significatius ens semblen del mal gust d'una època. Així, per exemple, hi hagué un any en què els adjudicadors del premi trobaren que n'era més digna una casa modernista del carrer de les Corts que no pas el palau del marquès de Robert. I d'exemples com aquests, amb una mica de recerca, en podríem citar uns quants. Però potser no ens n'hem d'indignar massa, al cap dels anys. D'erros de perspectiva se n'han comès, se'n cometen i se'n cometran pertot i sempre. Déu nos en guard de dir el que tindrà valor en les èpoques futures! Com s'estranyarien els antics de veure l'interès que tenim a conservar coses a les quals ells no donaven cap importància!

Fatxada de la Joieria Roca

Si la concessió d'aqueixos premis de l'Ajuntament no ens pot semblar, avui dia, encertada en alguns casos, el fet vol dir almenys una cosa: que entre els encarregats d'atorgar-los ha regnat sovint un esperit obert, que no s'espantava de les novetats per atrevides que semblessin; homes de la seva època, han obeït sovint als corrents en ella dominants; si era desitjable, no era pas exigible que jutgessin *sub specie aeternitatis* (qui en seria capaç, d'altra banda?).

Darrerament, donant prova també d'esperit obert als corrents moderns, el premi del Municipi barceloní ha estat atorgat a la Joieria Roca, la inauguració de la qual assenyalàrem ja des d'aquestes pàgines. No hem de repetir ara, doncs, les consideracions que poden fer-se sobre la decoració i solució de problemes pràctics realitzades en aquest establiment sota la direcció de l'arquitecte J. L. Sert.

Però hi ha una altra consideració que, per bé que no hagi determinat la concessió del premi — moguda purament per raons estètiques —, volem fer notar, i és el civisme que representa el fet d'obrir un establiment de luxe en moments de pessimisme, quan tothom parla de crisi i quan el retraïment, més per raons imaginàries que reals, sembla ésser la norma dels derrotistes, inconscients o no. I com si aquest magnífic gest d'optimisme i de confiança en l'esdevenidor no fos prou, la fatxada de l'establiment té un aspecte tan vulnerable, que valdria la pena de mostrar-lo als estrangers com a prova fefaent que, malgrat les fantasies i exageracions, mal intencionades o idiotes, de la premsa estrangera — i àdhuc de part de la del país —, Barcelona és una ciutat tranquilla.

Interior de la Joieria Roca

W.

L'exposició dels N. I. P. U.

N. I. P. U. és una agrupació composta de ninotaires barcelonins. Va ésser fundada sota el signe de l'amistat. Essent així, no calgué estergir reglaments i perdre el temps remenant paperassa inútil i destorbadora per a crear-la. N'hi hagué prou amb parlar-ne unes quantes vegades perquè l'agrupació comencés a funcionar. El motor invisible, però tanmateix eficaç, de l'amistat, un cop agafada l'empenta inicial, no ha parat de funcionar un sol dia.

Així veiem com cada any, en una sala d'exposicions, s'acoblen els ninotaires que en formen part i exposen les seves obres. No són molt nombroses; però, en canvi, són bones. L'una cosa va per l'altra. Cada un dels expositors té el prurit de mantenir enlairat el seu pavelló artístic. Els N. I. P. U., solament per això, ja són dignes d'elogis.

Aquesta agrupació de ninotaires ve a ésser una supervivència d'aquell Saló d'Humoristes, de tan trista memòria, que hom volgué instaurar a Barcelona fa alguns anys i que va morir de mala mort perquè no passava d'ésser, al capdavall, el calc grotesc i provincià dels salons d'humoristes madrilenys.

Els nostres ninotaires, empesos per una raó que encara no m'he sabut explicar avui, volgueren seguir les petjades d'un senyor que a Madrid passa per crític d'art, perquè, Esdevingueren uns tristos imitadors del que hom feia a Madrid. Les imitacions sempre són perilloses, sobretot pel qui les practica. Com que, a més, el nostre país no ha d'apendre res del centre en el que es refereix a manifestacions de caràcter artístic, vetací que un dia el saló d'humoristes barceloní féu el badall definitiu, enmig de la indiferència general.

A més, hi cabia tothom, igualment que a la Lliga en els seus bons temps. Per això, fatalment, la quantitat pujava a cavall de la qualitat.

Els N. I. P. U. sí que és una agrupació artística autèntica, netament catalana, que no viu encantada en mirallets forans, que no s'alimenta de literatura de circumstàncies, sinó que fa el seu camí a un pas seguit.

L'amistat ha operat el miracle de la selecció i, per tant, ha resolt el problema primordial, tan difícil de resoldre, per no dir impossible, en una entitat nombrosa, de la qualitat. Són pocs, però van molt ben avinguts.

En aquesta exposició que els N. I. P. U. inauguraren el dissabte passat a la Sala Gaspar, hi ha un ritme de continuïtat. Els ninots d'En Quelus no desdiuen dels d'En Xirinius; els d'En Prat estan al nivell dels d'En Moreno i d'En Roca; els d'En Mestres fan *pendant* amb els de l'Opisso; els d'En Castanys riuen al costat dels d'En Junceda; els quals, per la seva banda, resten meravellats al costat de les riques simfonies de color que són els d'En Llaveries, i una mica encongits al costat dels de Calzina.

Els ninots són bons tots. Res d'aquells alts i baixos tan acusats que hom palesava en els salons d'humoristes barcelonins. Cada un dels expositors, si bé exposa un nombre limitat de ninots, es presenta francament, davant dels nostres ulls, amb les seves característiques artístiques de qualitat millor.

Sobretot, aquesta exposició no fa tuf de carpeta. Els expositors exhibeixen dibuixos que no són dels que es solen guardar per creure que no tenen cap valor. Si no han estat executats expressament, tenen almenys qualitat artística suficient per poder ésser exhibits públicament.

Joan G. Junceda — Sigfrid

Que és, justament, el que no succeïa en els difunts salons d'humoristes, on els nostres artistes, seguint la llei de l'estímul, però al revés, portaven les deixes i els recons de carpetes.

Nosaltres ens alegràrem de la mort d'aquells salons d'humoristes anacrònics i carrinclonets, molt a propòsit per a ésser muntats per a esplai de *señoritas distinguidas* i de subartistes aspirants a sortir retratats a les pàgines del *Mundo Gráfico* en la foto del vernissatge. I ens hem alegrat del naixement dels N. I. P. U. perquè n'és l'antítesi i perquè, ben orientada, pot arribar a constituir una entitat artística important, un saló d'humoristes autènticament barceloní, l'aglutinador dels valors catalans, despullats d'influències forasteres.

Es l'avantatge que té fer les coses en català.

JAUME PASSARELL

RICÍ "GOLOSO" PURGANT DELICIÓS

Mirant a fora

Pudor

En començar la propaganda per les eleccions franceses, Mandel, ministre de Comunicacions, féu un repartiment de les emissores de ràdio entre els diferents partits polítics.

—I l'emissora colonial—li preguntà un periodista —, que és la més potent, qui la utilitzarà?

—L'emissora colonial? Vós creieu que seria útil fer saber «això» a tot el món?—saltà el ministre —. Hi ha coses que només són per al consum interior!

La guerra de Troia no ha tingut lloc

Aquesta sorprenent notícia és deguda a un arqueòleg de la Universitat de Cincinnati, Carl W. Blegen, que després d'uns quants anys passats entre les ruïnes de Troia, Pèrgam i Efès, ha arribat a tal conclusió. Immediatament, l'ambaixador americà a Turquia, Robert P. Skinner, s'afanyava a telefonar la notícia a Washington, lamentant alhora la destrucció d'una bella llegenda.

Segons C. W. Blegen, el rapte d'Helena provocà, tot al més, una escaramussa entre troians i espartans, car la ciutat de Troia no ha estat mai sitiada.

Què hi diu Giraudoux?

L'hora d'estiu

L'hora d'estiu que alguns països de l'estranger implanten té vint anys. Fou una creació de la guerra, deguda a André Honnorat. Però també se n'atribueix la invenció a l'anglès William Willet. Sembla que ja Franklin havia proposat aquesta mesura, i també el farmacèutic Quinquet, inventor del llum que porta el seu nom. A Espanya fou aviat abandonada, i a França mateix estigué a punt d'ésser-ho. El seu manteniment suscità vives discussions a la Cambra en 1922 i 1923. El propi president del Consell, que no era altre que Poincaré, hagué de plantejar la qüestió de confiança!

Què diria Flaubert?

Aquest any cauen del domini públic les obres de Gustave Flaubert i aviat deurem veure tot d'edicions barates de Madame Bovary.

Què deuria pensar Flaubert d'aquesta vulgarització de la seva obra? Perquè el conscienciós novellista deia una vegada als Goncourt:

—Si hagués inventat els camins de ferro, no voldria que hi pugés ningú sense el meu permís.

—S'assembla com un germà al que vàrem atropellar diumenge passat.
—Es veu que és un mal de família.
(*Smith's Weekly*, Sydney)

—No et pots figurar quin caràcter més insuportable que té, mamà!... Basta que ell vulgui una cosa perquè jo vulgui la contrària!

(*Ric et Rac*, París)

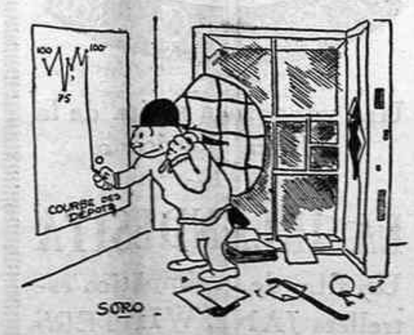

El lladre escrupolós.

(*Ric et Rac*, París)

AL MARGE DE L'ACTUALITAT

La tragèdia dels jueus a Palestina

La malaltia de les reminiscències històriques és una de les més greus de què pateix la nostra civilització. I és greu perquè és perillossima. En efecte, podrà ésser ridícul tot allò que Itàlia vulgui reviure els dies gloriosos de la Roma imperial i Mussolini es senti una barreja de Cèsar i Maquiavel, que Alemanya pretengui tornar als temps feliços de Wotan, i que els jueus sentin sobtadament la dèria de tornar a la Terra Promesa, de la qual havien sortit fa mil cinc-cents o dos mil anys. Serà ridícul, dèiem, serà infantil voler ressuscitar els temps llunyans amb el mateix color que els pinten els manuals escolars o les històries erudites... Però pot donar lloc a conflictes desastrosos, i ací ja deixem el terreny del còmic pel del tràgic. Vegem si no el que passa a Palestina.

El periodista austríac von Weisl, cap del partit sionista revisionista, ferit en el pogrom de 1926, que debutà amb aquest atemptat. Sobre von Weisl es trobà un exemplar (que figura a la dreta) del diari que dirigia i que contenia un violent article antigovernamental titulat «Jo acuso!»

Esporàdicament llegim a la premsa la notícia de conflictes entre musulmans i jueus a l'ex-Terra Promesa. Hi ha morts, incendis, saqueigs... La gent, que no coneix ben bé les causes de tot això, es diu que, un cop més, els pobres jueus són víctimes de la maldat humana. Doncs no és així. A Palestina hom ha creat artificialment un problema que no existia. I ara se'n copsen les conseqüències, d'any en any més greus, fins que acabin en un desastrós esclat final, que serà una prova més de com és perillós pretendre ressuscitar el passat sense voler veure les realitats del present. I consti que jo no sóc antisemita, sinó, molt al contrari, em repugnen les indignes persecucions que pateixen els jueus. Però ací el moviment sionista ha estat en realitat instrument dels interessos d'Anglaterra, com veurem, i cal reconèixer que es troba davant un conflicte poc menys que insoluble. I si no, que parli el temps.

Afegirem que donar un ràpid cop d'ull al problema de Palestina és cosa que ens interessa a tots, car la gran empresa dels novells colonitzadors d'aquelles terres és el conreu de les taronges. I les taronges de Palestina són una amenaça mortal per a les valencianes, és a dir, per a la primera xifra de l'exportació espanyola, i, per tant, per a la capacitat de compra dels més rics clients agrícoles de la producció industrial catalana!

* * *

En començar el present segle la xifra dels jueus a Palestina era ben escassa. Però aleshores s'iniciava la immigració jueva, a desgrat de la prohibició d'immigrar i de posseir terres que damunt els hebreus pesava en aquells temps de dominació turca. Els jueus anaven aleshores penetrant a Palestina gràcies a les riques donacions dels seus correligionaris europeus: els Rothschild, els Montefiore, l'Aliança Israelita. Cada un dels immigrants rebia la *khaluka* (donació) amb l'única obligació de pregar pels seus benefactors als Sants Llocs...

Vingué la guerra. La desmembració de Turquia esmolà les dents dels aliats. Anglaterra decidí quedar-se amb Palestina. Esplèndida base per protegir el Canal de Suez i el camí de les Indies, si Egipte, massa agitat, fallava! D'altra banda, calia tenir un bon port que dominés l'Orient mediterrani, i aquest port seria Haiffa, posat que els francesos es quedaven amb els de Síria, i particularment amb l'esplèndida rada d'Alexandreta, la millor d'aquelles costes. A ell es faria arribar la *pipe-line* que portaria fins als vaixells anglesos el petroli de Mesopotàmia — un altre tros de l'Imperi Turc amb el qual Anglaterra es quedaria i de la conquista del qual estava encarregat el general Maude en aquells moments, és a dir quan lord Balfour preparava la seva històrica declaració. Car els anglesos havien trobat el gran truc. Poblar de jueus Palestina, expulsant gran part dels musulmans que l'habitaven des de temps immemorials. Els jueus serien el gran puntal dels anglesos, posat que només amb aquests podien comptar per tal de sostenir-se en aquelles terres, enfront dels musulmans desposseïts i cada cop més nacionalistes, car els europeus havien acabat, amb llurs vergonyoses espoliacions, per contagiar de nacionalisme els pobles musulmans que fins ara havien estat els més aliens a aquesta tendència...

I així, sobtadament, Anglaterra, magnànima i altruista, pensant només en la felicitat dels dissortats jueus, fa per boca de Balfour la célebre declaració de 1917, garantint als israelites de tot el món una llar jueva a la terra dels seus llunyans avantpassats. Es clar que això a costa dels musulmans, propietaris de les terres conreables de Palestina — que no són moltes. O sigui a costa d'altri, car a costa seva Anglaterra no ha donat mai res, i gràcies a aquest prudent procediment posseeix avui *a penes* més de la quarta part de totes les terres que al nostre planeta emergeixen de les mars... ah! i afegiu les mars, que també són d'ella!

* * *

La primera conseqüència d'aquesta política ha estat l'increment que ha tingut en la darrera vintena d'anys el nombre dels habitants jueus de Palestina. Eren 84.000 en el cens de 1922. Pugen a 175.000 en el de 1932. Però és que al mateix temps augmenta també tot el conjunt de la població d'aquella terra ja superpoblada per a la seva aridesa. On ficar la gent si dels dos milions d'hectàrees de Palestina prop de la meitat és desèrtica i el milió cent mil restants, equivalent a la superfície de la província de Múrcia, ha d'alimentar un xic més d'un milió d'habitants, o sigui un mica menys *del doble* dels que poblen l'esmentada província?... La densitat per quilòmetre quadrat de Palestina resulta així superior a la de Catalunya!

Desposseïts de les seves terres — que els jueus, amb grans mitjans pecuniaris, compren a qualsevol preu — els musulmans es rebellen i aleshores es produeixen els tristos esdeveniments que periòdicament omplen de sang les poblacions de Palestina.

D'altra banda els jueus han creat interessos que no són menyspreables. Agrícolament han fet una bella obra. Es veritat que en part la colonització ha fracassat perquè la majoria dels immigrants no són camperols sinó advocats, comerciants, professors, i, per tant, van a acumular-se a les ciutats, que creixen ràpidament, com Jerusalem i Jaffa, com Tel Aviv, nascuda del no-res. Però els qui s'han dedicat a l'agricultura han realitzat una obra impressionant. L'any 1921 els hebreus posseïen 400.000 *dunams* de terra a Palestina. Avui en tenen 1.200.000: han triplicat l'extensió de les seves possessions! L'any 1920, les plantacions de taronges, base de l'economia de Palestina, tenien una superfície de 30,000 *dunams*, dels quals només un terç es trobaven a mans dels jueus. Avui aquests posseeixen un total de seixanta mil *dunams*! I la producció de taronges creix en proporció geomètrica i envaeix com una allau el mercat de Londres, on la taronja valenciana amb prou feines es manté...

La indústria també ha fet notables progressos. Nombroses colònies han estat creades pel *Keren Hajesod*, o *Fons de Reconstrucció*. Amb admirable esforç, terres incultes han estat transformades en conreables (poques, car la terra no dóna per més). Una organització comercial formidable cura de collocar a l'estranger els productes jueus en les millors condicions. I mentrestant els productors musulmans — la immensa majoria — que s'arreglin!... Compreneu ara perquè aquests estan furiosos i desesperats?...

El problema agrari així creat és molt més complex del que podem dir ací. Potser un altre dia hi tornarem. Basti el que precedeix per deixar breument explicada la greu situació de Palestina.

GONÇAL DE REPARAZ (fill)

CAMISERIA FITO BARCELONA
CAMISER ESPECIALISTA
EXIT EN LA MIDA
JAUME I, 11
Telèfon 11655

AUTO-LITE BATTERIES
LA MARCA DE FAMA MUNDIAL
SENS COMPETENCIA EN DURACIÓ I ECONOMIA
AUTOTRACCIÓN ELÉCTRICA, S. A.
GARATGE ELECTRIC MOIÀ, 6 i 8

(c) Ministerio de Cultura 2006

EL CINEMA

AL MARGE DELS PROGRAMES

Arguments i "stars"

Sembla — és una opinió que la psicoanàlisi ha fet molt plausible — que no hi ha oblits involuntaris. En el fons, tot oblit és intencionat, encara que la nostra bona voluntat repugni a acceptar-ho. Intencionat, és a dir culpable. Si això és cert, haurem d'excusar-nos de l'oblit que significa no haver esmentat en el nostre article anterior, referent a *Rebellió a bord,* el nom dels principals intèrprets, oblit tant més greu que entre ells hi ha artistes de tant prestigi com Charles Laughton, Clark Gable i Franchot Tone.

Franchot Tone i Ross Alexander en «Els cavallers neixen»

Paraula que teníem intenció de referir-nos-hi. Per què no? Però calia cenyir-se, en una matèria rica en suggerències, i vàrem consumir l'espai de què disposàvem sense haver pensat a complir amb els intèrprets del film, que bé ho mereixen.

Després de tot, en els cànons de la crítica estereotipada hom concedeix tanta importància al factor *intèrpret* en perjudici del factor *director,* el qual moltes vegades no és ni tan sols esmentat, que no ens sap greu d'incórrer a voltes en la injustícia contrària.

I tanmateix, hi ha una juxtaposició de valors i molt difícil fóra esbrinar el tant per cent que pertoca a cada un d'ells en l'elogi del film. Un tema apassionant seria el d'insistir en la forma com l'intèrpret, en funcions de *star,* determina la composició del *scenario.*

Un exemple extret de *Rebellió a bord* ens permet aclarir l'abast de la qüestió.

En parlar d'aquest film alludíem a la fidelitat objectiva de la narració cinematogràfica de Frank Lloyd, tot deixant entendre que aquesta fidelitat no era del tot rigorosa. No es tracta pas ara de mesurar tot l'abast d'aquestes divergències entre la poesia del film i la veritat de la història, qüestió per altra banda difícil de resoldre d'una manera rigorosa, puix que la nostra informació d'aquells fets és suspecta i poc apta a inclinar-nos al dogmatisme. Però, en canvi, ens interessa de veure com el factor *star* ha vinclat el curs del *scenario,* en un determinat sentit.

Ho compendreu. Si entre els revoltats hi ha compromesos Clark Gable i Franchot Tone, seria anar contra les regles del joc presentar els revoltats com una partida de traïdors, cosa que potser, en el fons, fou l'estricta veritat. Aquest parell d'actors tenen massa simpaties entre els espectadors! Cal que llur causa sigui doncs la de la justícia, i així veiem com el film insisteix d'una manera sens dubte excessiva sobre la crueltat inhumana del capità Bligh, crueltat que explica i... justifica la rebellió.

L'altre factor de la deserció, l'atracció de les illes paradisíaques, ha estat relegat a segon terme. I és que — no ens fem illusions — el públic mitjà és molt més sensible al primer motiu que no pas a aquest darrer, que implica una dosi d'imaginació superior.

Un altre exemple del que venim dient afecta Charles Laughton.

No és veritat que el capità Bligh (Charles Laughton) en persona emprengués la persecució dels traïdors. Però en el film, Frank Lloyd no ha resistit la temptació d'encomanar a tant formidable artista el rol de capità del *Pandora,* la qual cosa ha permès amplificar el paper encomanat a Laughton.

Situació especial aquesta del cinema, en el qual l'obra i l'execució es confonen! No hi ha lloc ací per a distingir, com és el cas en el teatre i en la música, entre l'obra i la interpretació. Tots els Zacconi del món han deixat intactes les possibilitats existencials de *Hamlet,* com tots els pianistes del món no atempten per res la independència que l'obra musical atesta enfront d'ells. En el cinema aquesta distinció no té cap sentit.

D'ací la importància decisiva de l'intèrpret. Enlloc com ací no cap dir, per exemple, que Marlene Dietrich ha inspirat manta història cinematogràfica. La necessitat d'ensenyar les cames ha determinat una munió de detalls del *guió* escrit. No en dubteu.

Tot l'èxit del cinema americà radica precisament ací. En aquesta intel·ligència que el director té del rendiment específic de l'intèrpret (aquí, naturalment, si un actor pot determinar un *scenario,* el cas recíproc ha d'ésser també freqüent). Així ens imaginem Alfred F. Green elegir els intèrprets del seu film *Gentlemen are born,* i fer-ho amb l'encert que ho ha fet.

Aquesta viva pintura, que remembra un xic les maneres de King Vidor, de la joventut americana, ha trobat en Franchot Tone, Ross Alexander, Ann Dvorak, Mick Foran, Jean Muir i Margaret Lindsay, uns intèrprets meravellosos. L'espectacle té el to de les coses més autèntiques i verídiques. *Imitació de la vida,* podríem dir, alludint al títol d'aquell film que ha donat d'aquest estil el màxim exponent.

Es a gratcient que hem citat aquest film d'Alfred E. Green que projecten al Maryland. I diem això perquè reconeixem que altres títols haurien servit al nostre propòsit. Però així hem tingut un pretext per recomanar-vos aquesta pel·lícula. Avui dijous no en trobareu de millor a cap cinema d'estrenes. En vàrem parlar extensament ja fa temps. Crèiem que s'estrenaria de seguida i no s'ha estrenat fins ara. Aquell article resulta doncs ara de poca eficàcia. Per això ens hem permès tornar-ne a parlar.

D'aquesta situació de l'intèrpret respecte a l'obra hi ha casos extrems, tots els quals — és curiós de remarcar-ho — es troben en el camp del cinema còmic. Un sol actor, un sol personatge. Charlot, Buster Keaton, Harold Lloyd, Stan Laurel, Oliver Hardy, Charles Chasse, etc. Una excepció tanmateix fora del cinema còmic. L'ofereix Warner Oland amb la seva creació del detectiu xinès Charlie Chan.

Ara en donen un film al Capitol. Més pueril que cap dels anteriors. Sembla que la fórmula estereotipada dels films detectivescos comença a perdre eficàcia. Amb tot, assenyalem la popularitat d'aquesta figura célebre, que és el prototipus de la política de *stars* portada al màximum, secret americà que els europeus no han sabut o no han volgut copiar.

JOSEP PALAU

Formidable

èxit

Maryland

PANORAMA

Cares noves

Els productors, àdhuc als Estats Units, es queixen de l'escassesa de cares noves. Periòdicament, les cases cinematogràfiques surten a la busca i captura de possibles estrelles. Hi ha qui assegura, xifres en mà, que es troben amb més facilitat actors que actrius, de tal manera que una escriptora s'ha preguntat: «El *sex appeal* està a punt de transferir-se de les dones als homes?»

Com procedir al reclutament de noves cares femenines? La M. G. M., que l'any passat encarregà a una mena de comissió una exploració de tot el territori dels Estats Units, a la cacera de noies foto i fonogèniques, creu que s'ha de tornar en part al sistema de concursos.

La 20th Century Fox pensa organitzar una mena de viver d'actrius, dirigit per Darryl Zanuck. Es tractaria d'una vuitantena de persones, entre actors experimentats i joves prometedors que rebrien l'ensenyament dels primers. I, a aquest fi, han començat les operacions de captació de les persones de la segona mena.

Panorama

Machaty, aquell txec que ens obsequià amb *Extasi,* una de les llaunes més considerables que es puguin haver vist al cinema, i que sols una fugissera aparició d'una dona nua mantingué a les pantalles, ara treballa per al cinema italià.

Un dia vàrem explicar la història d'*Extasi* a Itàlia. La seva projecció sense cap tallada per part de la rigorosa censura feixista fou una petita escaramussa política. Potser si Machaty, tot i ésser txec, realitza el film *Ballerine* en un país d'atmosfera nacionalista a tota pressió, és degut a això.

URQUINAONA

realitza l'esforç màxim de l'actual temporada, presentant

2 meravelles, 2 M. G. M.

Fantasio

Pròxim dissabte, dia 2 presenta en un doble programa de la 20 th. Century - Fox

Una magnífica sàtira de la política americana

i

LA IRLANDESITA

Un film de la simpàtica estrelleta JANE WHITERS

Quan H. G. Wells ens parla del cinema

(*Ve de la pàgina 1*)

Però, per sort — afegeix Wells somrient —, com en tota història com cal, el nostre heroi ha pres la precaució d'usar el seu poder personal per a garantir-se personalment contra les conseqüències de la seva experiència. Només ell s'allibera del daltabaix i sobreviu.

Espaordit pels resultats del seu miracle, implora les Puixances Superiors. «Feu — els diu — que tot torni a l'ordre. Tornem com més aviat millor al *statu quo ante*!»

Les Puixances Superiors li'n fan cas. La Terra torna a rodar i els homes es tornen a trobar de peus a terra, les ciutats tornen a alçar-se, els vaixells tornen a navegar tranquillament sobre el mar.

Aleshores el pobre home encara torna a dirigir-se als déus: «Lleveu-me — els diu — el poder de fer miracles!»

I torna a trobar-se a la taula de la taverna on l'hem conegut, un pobre home qualsevol...

—Es una bella història — dic a Wells —, i quin tema per a un film!

—I ja veieu, no és cert?, que musical que és tot això... L'acabament reprèn el tema inicial, la forma és la d'un *pantoum*... Al principi imagino un tema greu i solemnial per a les Puixances Superiors. I després un petit motiu lleuger i divertit que anunciarà els miracles menuts. Per al gran miracle de l'atur de la Terra, es pot concebre alguna cosa molt impressionant. Però, com veieu, tota aquesta realització depèn tant del músic com del postor en escena i del *cameraman.*

—I de vós mateix...

—Jo — diu Wells — estic escrivint en aquest moment, per a *L'Home que pot fer Miracles,* un llibre en forma de *scenario* cinematogràfic com vaig fer-ho per a *Things to come.* La meva idea és que aquest llibre haurà d'ésser publicat quan el film estigui enllestit. Això és una integració més. No hi ha cap raó perquè els espectadors que acaben de veure un film que els ha agradat, no desitgin, en tornar a casa, rellegir-lo com es rellegeix una obra de teatre.

—Fet i fet — li dic —, la vostra fórmula tendeix un xic a acostar-se a l'òpera.

—En un cert sentit, sí — em respon Wells —, i potser és en aquesta direcció que cal cercar la renovació d'una forma d'art que ja no correspon als nostres gustos actuals.

Wells m'explica després que projecta d'escriure, en total, quatre llibres que seran altres tants *scenarii* per a simfonies filmades (els anomena *film-treatments*). Després de *Coses a venir* i *L'Home que pot fer Miracles,* ens donarà *Food for the Gods* (*Aliment per als Déus*) i el *Nou Faust.*

—Aquest darrer — em diu — serà el millor, em penso. Espero que hauré adquirit alguna experiència.

Interior d'un edifici, amb els tubs de vi dre dels ascensors, en el film de Wells

Em permeto de preguntar al meu eminent interlocutor el que pensa de l'esdevenidor del cinema en colors.

—Encara no està a punt — em diu —. Només Walt Disney ha reeixit, fins ara, a trobar una fórmula que satisfaci el nostre esperit i el nostre gust. Però Walt Disney és com un déu que ha creat tot sol totes les parts del seu univers. Altrament, busca una altra cosa i ara està treballant en un gran film que durarà més d'una hora. Sinó que s'ha adonat que per a un film d'aquesta durada haurà d'abandonar els colors enlluernadors, estil *Christmas Card,* i buscar altres combinacions. Calen unes gammes de colors que no cansin, car és aquest el gran escull del film policrom: la fatiga, la monotonia. Això pot semblar paradoxal, però és així, i Walt Disney ho sap perfectament.

Parlem després de la rivalitat del teatre i del cinema, tema etern.

—No crec pas — em diu el gran escriptor — que el cinema pugui fer mal de debò al teatre, però a condició que el teatre es faci més conscient alhora de les seves riqueses pròpies i dels seus límits. No és pas embrollant els gèneres que es resoldrà el conflicte, si hi ha conflicte. El teatre no té res a guanyar inspirant-se en el cinema. I la recíproca és igualment veritat. Una bona peça teatral no pot resultar un bon film, ni un bon flim una bona peça. El teatre, en comptes de provar de trencar les regles que li són imposades, hauria, al contrari, de conformar-s'hi més. L'art dramàtic és un art rigorós...

Wells calla i pels seus ulls extraordinàriament intel·ligents veig passar una espurna de malícia.

—Això no priva — afegeix — que Shakespeare hauria estat d'allò més content de poder escriure un *film-treatment* que s'hauria titulat *Romeo i Julieta,* per exemple, o *El Somni d'una nit d'estiu.*

JACQUES FRANSALES

(*Copyright Opera Mundi*)

CAPITOL

Setmana de l'Aniversari de l'Empresa

George RAFT Y Rosalind RUSSELL

El millor programa doble que s'ha projectat

Sessió contínua de 4 a 12'30

¿Terminan aqui las aventuras de un gran detective? Este es

EL SECRETO de

(c) Ministerio de Cultura 2006

EL TEATRE I LA MUSICA

El festival de la S. I. M. C.

El XIV Festival de la S. I. M. C. ja és acabat, i han passat prou dies perquè hàgim pogut reposar una mica de la tensió constant en què ens ha mantingut durant la setmana de la seva celebració l'audició de tantes obres desconegudes, d'estils i de valors tan desiguals. Per tant, ens sembla que ja és hora que intentem fer una valoració objectiva de les obres que el Festival ens ha donat a conèixer. Això ofereix serioses dificultats, i la més petita no és pas la que

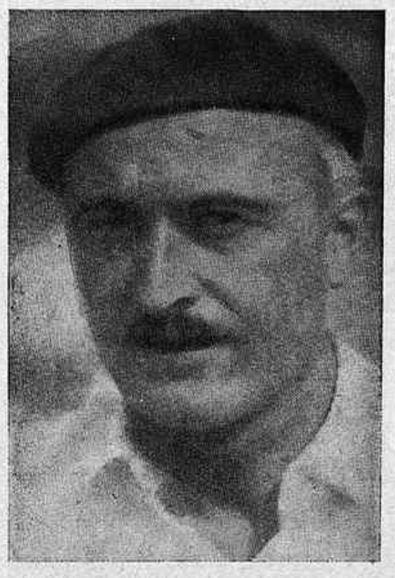

Jacques Ibert

significa haver-nos de formar criteri a base d'una sola audició, però, una vegada fetes constar les nostres reserves, ho provarem.

Per fortuna nostra, les obres mateixes semblen donar-nos motiu per a una classificació fonamental, la classificació que podríem anomenar de base geogràfica, si és que aquest mot no sembla inadequat, o, si es vol, i al capdavall anem a parar al mateix, la classificació que imposa la formació professional dels autors. La veritat, en definitiva, és que ningú no ens negarà el parentiu que existeix entre els diferents deixebles de Schönberg, des del nostre Robert Gerhard fins al suec Erik Larson, o la profunda unitat que revelen els autors francesos, des de Roussel i Schmitt fins a Jacques Ibert. Doncs, de la mateixa manera que assenyalem l'existència de l'escola vienesa, amb les direccions més o menys divergents que deriven de Schönberg, de Strecker o d'altres, i de l'escola parisenca — que no vol dir el mateix que l'Ecole de Paris, però que en el fons també la implica — creiem poder establir una escola de Varsòvia, amb Szymanowski al cap; una escola espanyola, amb evidents lligams amb Manuel de Falla, i a través d'ell i d'Albèniz amb l'escola «impressionista» francesa; i algunes d'altres menys importants, o, si més no, menys abundosament representades, com és el cas per a l'escola hongaresa, que no tenia en l'ocasió present altre valedor — per bé que el més illustre — que Bela Bartok.

D'aquestes escoles, les característiques ens semblen ben definides, a través de les manifetacions que n'hem pogut apreciar. De l'escola vienesa, possiblement la que ha donat valors més alts al Festival, el nom més illustre ha estat indiscutiblement Alban Berg, i el tret fonamental, que trobem en ell com els altres autors menys importants, és la preocupació per la forma com a qualitat essencial, l'absència de tot element folklòric, i sovint, de vegades fins a un extrem exagerat, el desig de traduir «expressivament» idees abstractes. El tipus més representatiu d'aquesta direcció intellectual ha estat Ernst Krenek, l'autor del drama amb música *Carles V*. En canvi, ocupen un lloc més al marge, i amb personalitats individuals molt ben marcades, d'una banda Erik Larson, que per bé que deixeble d'Anton Webern, ha treballat amb altres compositors, i de l'altra Robert Gerhard, en el qual la preocupació formalista a què abans alludíem ens sembla ésser sovint supeditada a un més ample interès estètic. Altrament, el fet d'ajuntar en aquesta enumeració els noms del compositor suec i del nostre amic no implica cap intent de comparació, sinó que resulta únicament de la situació, comuna als dos, de deixebles en part de l'escola vienesa, en part de les respectives escoles nacionals.

Després de l'escola de Viena, però potser, per a la majoria del nostre públic, en un lloc més assequible, cal situar l'escola francesa: Roussel, Schmitt, Ibert, enmig de llurs innegables diferències, guarden una certa fidelitat al principi que creiem fonamental del Conservatori: la música ha de «sonar bé». Val a dir que tots ells hi reixen, i que, a cadascun dels concerts on han figurat obres d'ells, els sufragis del nostre bon públic filharmònic els han estat atorgats amb el màxim entusiasme. Personalment, qui més ens ha interessat ha estat Jacques Ibert, del qual no coneixíem sinó obres curtes; Roussel i Schmitt eren ja més coneguts. En relació amb França, particularment amb D'Indy, cal situar el compositor romanès Mihalovici, del qual hem sentit i apreciat força un *Concert per a violí i orquestra*. Depèn, encara, més o menys directament de París, on estudià amb Nadia Boulanger, el compositor anglès Lennox Berkeley, autor d'una *Obertura* molt agradable que vam sentir en el darrer concert d'orquestra. En depèn, així mateix, també per mitjà de Nadia Boulanger, l'autor austro-americà Mark Brunswick; però sens dubte la seva personalitat s'ha imposat a tots els principis de l'escola, per poder donar un dels resultats menys atractius i menys interessants, en els dos *Moviments per a quartet de corda* que figuraven al programa del primer concert de música de cambra.

Fins ací, tant els mestres austríacs o de formació vienesa com els francesos, prescindeixen en llur música de tot element pintoresc, o en tot cas el situen tan remot que perd totalment aquest caràcter. No s'esdevé així amb els compositors de les altres escoles que hem conegut en aquest Festival, si bé és cert que llur adhesió a l'esmentat element admet graus força variables. Per exemple, en Bela Bartok, malgrat la seva personalitat poderosíssima i el caràcter extraordinàriament avançat de la seva tècnica, no és difícil reconèixer-hi el cercador de melodies populars hongareses. El que hi ha és que estem tan avesats a confondre l'hongarès amb el tzigan que de vegades aquest detall ens passa desapercebut.

En els compositors formats a Varsòvia el fenomen és semblant. Per a Szymanowski, evidentment, els elements pintorescos que forneix el folklore són recursos poc interessants, però per al seu deixeble Roman Palester, l'autor de la *Dansa Polonesa*, que tan estrepitosament cloïa el segon concert d'orquestra, constitueixen una base preciosa. En el compositor moravi Vaclar Kapral aquest fet es donava de la mateixa manera. Les seves cinc *Cançons de bressol*, instrumentades amb gran aparat, eren, si no transcripcions reals, almenys imitacions de les cançons de bressol populars del seu país. I fins al punt en què ens és coneguda la música nacional jueva, ens sembla lícit d'afirmar una cosa semblant dels *Psalms* de Robert Blum.

Quant als compositors espanyols — sento no poder parlar del nostre compatriota Blancafort, però no vaig poder ésser a l'execució de les seves obres, com tampoc a les de Piston, Wellesz, Britten i Souris — el pes del folklore hi és encara major. Amb la particularitat que sovint ja no hi és acusada una adaptació directa, sinó, com dèiem més amunt, a través de predecessors més afortunats. D'altra banda, no sempre aquests records folklòrics ens han semblat prou sistemàticament articulats, aquesta impressió ens l'ha donada, per exemple, en un grau excessiu, el *Don Lindo de Almería* de Halffter.

Queden fora, o almenys difícils de catalogar en aquesta mena de mapa de les escoles de composició, alguns autors interessants, com Edmond von Borck, del *Preludi i Fuga* del qual ja hem fet en una altra ocasió els pertinents elogis, i el compositor

Karol Szymanowski

suís Frank Martin. D'aquest vam sentir un concert per a piano i orquestra potser una mica extens, però de valor innegable.

Ara, considerant el Festival en el seu conjunt, creiem que no s'hi hauria perdut res si el jurat hagués estat més sever en la selecció de les obres. En rigor, l'únic concert en què l'interès dels auditors no va decaure fins a la fi va ésser el primer d'orquestra. En els altres, calia un cert valor per a afrontar el programa íntegre i per a poder distingir, encara, les obres realment interessants de les banalitats inútils.

Per sort, l'execució de totes aquestes obres, les millors com les menys encertades, ha estat encarregada a artistes excellents. En la darrera crònica parlàvem de l'admirable esforç dels mestres de la Banda Municipal i de l'Orquestra Casals; avui hi podem afegir, i amb tot l'entusiasme, l'elogi de llurs collegues de les Orquestres Simfònica i Filharmònica de Madrid. Quant als directors, el major aplaudiment correspon al mestre Ansermet, aquest coratjós animador que no cedeix davant de cap dificultat. No solament s'ha encarregat a la perfecció de dirigir les obres que ja d'antuvi li havien estat encomanades — i que eren en nombre considerable—, sinó que ha pres damunt seu la responsabilitat de les que corresponien al mestre Webern, malalt. Desitgem vivament tornar a tenir el mestre Ansermet entre nosaltres i, si pot ésser, en circumstàncies menys aclaparadores per a ell.

Els solistes han estat també excellents en llur comesa; ens interessa sobretot fer-ho constar del pianista valencià Leopold Querol, del pianista austríac Robert Georg — malaguanyat per a la *Sonata* de Zenk —, els violinistes Krasner i Frenkel, sobretot el primer, admirable en la seva interpretació del *Concerto* de Berg; el pianista Walter Frey, i les sopranos Alice Frey (en els *Psalms*, de Blum) i Eleonore Meyer (en els fragments d'òperes de Berg i de Krenek). Encara un elogi—i segurament cometem alguna injustícia per oblit — per al saxofonista Rascher, el brillant intèrpret del *Concertino* de Jacques Ibert.

J. PETIT

Telèf. de MIRADOR: 24647

«Una cosa rara»

De tots els actes públics del Congrés de Musicologia, l'únic per al qual hem rebut invitacions ha estat la representació de l'òpera de Martín i Soler, *Una cosa rara*, pel grup d'amateurs Juniors F. C. Al concert donat al monestir de Montserrat només foren invitats, ultra els congressistes, alguns crítics privilegiats, i al de l'Orfeó Català, malgrat l'expressa recomanació de Mossèn Higini Anglès, la invitació ens fou negada i no pas amb massa delicadesa per un dels seus més destacat corifeus — mai el mot no ha estat tan exacte — sota el pretext que «si es donaven invitacions als informadors de revistes, al Palau no hi cabria ningú més».

Per conseqüent, no parlarem de cap d'aquests dos darrers concerts, sinó és per dir que la qualitat dels de l'Orfeó, malgrat la tercera part del programa, fou altíssima, i ens ocuparem de l'òpera del simpàtic compositor valencià setcentista, aquell home que després d'haver fet amb èxit la competència a Mozart — i a Viena mateix — i d'haver estat conseller a la cort del fantàstic Pau I de Rússia (recordeu aquell film del *Patriota?*) havia quedat oblidat fins als nostres dies.

La seva obra, *Una cosa rara, ossia bellezza ed onestà*, no mereixia veritablement aquest mal tracte de la posteritat. De factura italianitzant, d'inspiració poc audaç, però sempre de melodies agradables, es comprèn que hagués estat apreciada del públic vienès dels darrers anys del segle XVIII, aquell públic mateix que uns anys més tard preferia les òperes de Rossini a les de Beethoven. Per altra banda el llibret és distret, sense cap transcendència, i conté algunes escenes còmiques realment gracioses.

Els nostres «aficionats», però encara més les nostres «aficionades», van preparar-la amb una cura exemplar i en van donar una interpretació molt remarcable. En general, l'èxit escènic fou superior al líric; però en aquest darrer sobresortiren tanmateix els principals intèrprets: Elisa Gatti i Teresa Fius en primer terme, en els seus papers de Lila i Ghita; Mercè Pujol, que feia de majestuosa Isabella di Spagna; i entre els homes, Teodor Torné, que encarnava el camperol Tita, Josep Draper (Príncep) i Vicenç Torné (Lubino). Escènicament fou també digna de lloança l'actuació de Guerau de Chopitea, un Podestà un xic grotesc però de bona llei; i el Majordom Reial, Pere Gatti.

Entre els ballarins — quina llàstima que intervinguessin tan poc! — cal destacar en primer terme Anna Maria Matheu, molt ben secundada per Francesc Detrell i per un cos de ball on la gentilesa competia amb l'habilitat.

La direcció, com sempre, acuradíssima, a càrrec del mestre Sabater.

J. P.

AL PRINCIPAL PALACE

"En nom de la llei", d'Eduard Borràs

Qui sap fins a quin punt la misèria del teatre català actual és culpa de tots. L'empenta amb què hem combatut, uns i altres, comèdies i drames pseudo-intellectuals que no servien més que per avorrir el públic i posar en evidència la trista mentalitat de llurs autors, sense cap benefici per a ningú, ha acabat per arreconar, amb tota certesa, tots aqueils que treballaven amb bona fe, sinceritat i devoció per a dignificar aquest aspecte de la nostra literatura. Encaparrats, enderiats, bufanúvols, delicadíssims, refinats i exquisits han desat les seves eines i, decebuts del poc èxit que obtenien per part del públic, el menyspreu amb què els acollien les empreses i la poca consideració que els atorgava la crítica, han transportat les seves activitats cap a altres camps, on, almenys, llur fracàs no serà tan visible o llur èxit relatiu menys contestat.

Però si s'han retirat aquests, se n'han retirat també d'altres molt més estimables, la producció dels quals, encara que havia de lluitar gairebé contra els mateixos obstacles — exclosa la crítica, per bé que estem convençuts del mínim obstacle que representa, a desgrat del que creguin els perseguits i els incompresos — era alguna coa de decent i de correcte que es collocava molt per damunt de la mitjana — rònega i vergonyosa— de la producció habitual dels nostres comediògrafs i dramaturgs.

JOAN CORTES

(*Segueix a la pàgina* 8)

PUBLI-CINEMA
Passeig de Gràcia, 57. - Telèfon 79681
Sessió contínua d'11 matí a 1 matinada
SEIENT: UNA PESSETA
CURIOSITATS MUNDIALS
Interessants reportatges U. F. A. exclusiu
EL VUELO DE LAS AVES
Bellíssim documental Ufa
GARROTAZO Y TENTE TIESO
Divertit dibuix Popeye
PALESTINA, terra antiga, món nou
Refugi i obra d'una raça eternament perseguida. La història de Telaviv, un document de palpitant actualitat
NOTICIARIS D'ACTUALITAT MUNDIAL segons visió PARAMOUNT i ECLAIR JOURNAL exclusiu.
BAVIERA pel corrent de l'Iser
Un altre documental Ufa

Cuba a París

Barcelona, com descriví J. E. Bartrina en aquestes mateixes pàgines, té un bar de negres, un petit Harlem, al carrer Nou de la Rambla. París, és clar, té tres o quatre bars de negres.

El bar de negres més famós és a la Rue Duai. A les primeres hores de la matinada aquest carrer i el seu bar són tan foscos pels transeünts com per la mateixa negra nit: xofers, boxadors, soldats, músics i algun que altre dansarí que encara que no

Els argentins de la Cabane Cubaine

s'ha tret el smoking amb el qual ha ballat.

Per aquells topants i en aquella hora, hom donaria raó als alemanys quan asseguren que París és una ciutat de negres. Però, sobretot, de negres tronats i, molt sovint, tísics, car el clima de París els esquinça els pulmons.

Només hi ha una classe de negres que estiguin una mica lluents. Gairebé d'una manera exclusiva són cubans. Tota llur sort només la deuen a la rumba, que per ara encara no ha trobat un altre ball capaç de desbancar-lo. Tots aquests negres cubans també tenen la seva seu. Es a Montmartre, a «La Cabane Cubaine», una *boîte* de nit que, per les seves dimensions, és més aviat un cabaret.

La primera vegada que hi vaig anar m'hi acompanyà un estudiant cubà que viu a l'esplèndid pavelló que el seu país té aixecat a la Ciutat Universitària per fundació de la cubana Rosa Andreu, que descendia d'una família del nostre Maresme. Com els seus companys, aquest estudiant té una bèstia negra: els ianquis. Això no vol dir, però, que en una ocasió en què anà a la seva fundació un estudiant de Valladolid a pronunciar una conferència sobre hispano-americanisme i anomenà Cuba «*nuestra antigua colonia*» hi hagués una reacció i uns recordatoris poc grats per al general Weyler.

—Què et sembla, té res això d'Espanya? — em digué tot entrant a la Cabane.

En efecte, encara que per allí tothom parlés un castellà més o menys autèntic, d'ambient espanyol no n'hi havia gens. Als tamborets del bar hi havia negres de tots els pesos. Alguns inequívocament boxadors. Altres, com el doctor Archimbaud, tenien aspecte d'intellectuals. El doctor, enginyer heroi de les fortificacions franceses de Verdun, mig cec pels gasos i, naturalment, condecorat, encara que no sigui cubà, estima follament la rumba i és un assidu a la Cabane.

La decoració vol fer evocar la cabana de l'Oncle Tom. Entremig de la brossa que voldria ésser manígua, uns saxofons molt ben tocats per uns negroides, tots amb bruses de gases blanques i farbalans.

A primera hora, la majoria de les taules estan ocupades per negres. Després, quan entren nous clients, invariablement turistes, la densitat negra disminueix. El *maître* els fa senyal i ells — clients habituals gaudint de rebaixa — abandonen la taula per a deixar pas als nous entrants, que tenen el pitjor que es pot tenir: cara de turista.

Bé mulatos, bé quarterons, entre tots, músics, clients, *maîtres* i cambrers, es fa una barreja efectivament democràtica. Un negre, amb un clatell que sembla que se li vulgui escapar del seu coll alt de la camisa, seu al teu costat. Hom es creu que és un negre adinerat d'aquests que venen alguna vegada de Nordamèrica. De sobte, però, l'orquestra fa una cabriola més *hot* que mai i el negre veí s'aixeca i comença a fer allò del *Biribiri, bob... bob... Biribiribi, bob, bob, iiiiiii*. Tots els negres aplaudeixen entusiasmats i riuen ensenyant dents d'or i algun ullal punxegut, signe evident d'ascendència antropòfaga.

He dit que només es sent parlar castellà. Però ni una paraula d'Espanya. Per allí no en saben absolutament res ni tan sols a través de les exageracions de la premsa de París.

Els que no són cubans són sudamericans. Els argentins també són molt aficionats a anar a la Cabana Cubana. Hi van per contrastar el tango amb la rumba, els dos balls que es disputen els parquets de París. Sobre la superioritat de l'un o de l'altre s'entaulen polèmiques florides de terribles invectives, sempre dites amb aire inofensiu encara que facin allusió a algun anonimat patern.

Els argentins d'aquest medi adopten un aire de protecció davant els cubans. Aquests se'n senten una mica vexats. Però aquests mai aconseguiran a París fer-se un cartell com el seu. Una mica com abans ésser radical, el sol fet d'ésser argentí de vegades ja inclou *professió*.

* * *

Amb l'orquestra cubana alterna un trio argentí força inferior, encara, als Irustes. L'altre dia des d'allí mateix actuaven davant del micròfon. Cantaven allò de *Sali de Montevideo*. Hi havia un gran silenci. La veu espontània d'un client el trencà:

—*Che, muéstrales a los gringos algo más criollo. Nada de gallego, che. Algo de tierra adentro para que se enteren los gringos.*

Tocaren i cantaren el *Boyero* amb xiulets de la pampa a càrrec del segon guitarrista.

Algunes senyores franceses ja velles i que, amb notable abundància van totes soles a la Cabana Cubana, s'emocionen de cap a peus. Després, ballen amb algun negre musculat i de pell prou gruixuda per treure-les a giravoltar.

De tant en tant hi van clients de categoria, generalment famílies de diplomàtics sudamericans que tutegen l'amo i els *maîtres*. Tothom els acull amb reverències i cordialitat.

Però fins l'altre dia no havia vist que rebessin un client amb tanta atenció i respecte:

—*Don Moisés... ¡dichosos ojos!... ¿Qué tal, maestro?... ¿Qué va a tomar el maestro?*

Hom me'l presentà:

—Moisés Simón, autor del *Manisero* i de *Marta, capullito de rosas*. Ens asseguérem en una taula junt amb els Tres Diamants Negres, ja coneguts a Barcelona.

Remedios Blanco (la «Diamanta», que li deien al Còmic) em parlà de Barcelona només dient-me:

—*En Barcelona me hicieron una crítica en catalán requetebién. La he mandado traducir al francés. Me la hizo un compañero de usted muy flamenco que se llama Guasp.*

Després de parlar un moment de les darreres notícies del general Batista i de Cuba que ja fa vuit anys que no han vist, Remedios parlà de negocis:

—*Maestro, ¿cuándo me va a hacer una nueva rumba? La última en Holanda tuvo un «succès» enorme. Se la aprendieron y en el teatro la coreaban todos los días.*

Moisés Simón té el somriure una mica escèptic de l'home que està en el secret i l'expressió una mica altiva del creador. Mentre escoltaven la rumba de torn, la conversa va decaure i es va fer un silenci; ell el va omplir:

—¡*Y pensar que he sido yo que he metido la rumba al mundo!*...

Simón ens explicà les mil i una males passades dels seus apoderats nordamericans.

El *Manisero* li ha donat tants diners com una òpera a Bellini. Si segueix així, podrà viure sempre de les rendes del *Manisero*. Però tindria encara molta més moneda si a Nordamèrica el *gangsterisme* no estigués també estès al camp de la música. Fa pocs dies Simón va veure un film musical de dibuixos animats fet a base del *Manisero*. Va reclamar i va resultar que un subapoderat seu havia venut els drets a la casa cinematogràfica sense consultar-li-ho. Al mestre Padilla, l'autor del pasdoble *Valencia*, també li robaren una música per un film de Chaplin.

Moisés Simón és una mena de divinitat per a tot aquest món dels negres cubans. Els ve a ésser com una mena d'alt conseller. Ell però no hi caciqueja com l'amo de la Cabana, ex-organitzador de combats de boxa.

Té l'afabilitat característica dels que tenen unes quantes gotes de sang semítica a les venes. Els seus cabells gruixuts una mica recargolats i aspres constaten ben bé que un del seus dos ascendents no era basc pur sang com l'altre.

CARLES SENTIS

París, abril.

CASA REÑE
COPIES a màquina
CIRCULARS
amb multicopista a preus reduïdíssims
MONT-SIÓ, 18, pral. - Telèf. 18053

2.ª SETMANA
COLISEUM
Paramount presenta a
Marlene DIETRICH
Gary COOPER
TAL COMO USTED LOS DESEA EN
DESEO
EL FILM DEL AÑO
DIRIGIDO POR
Ernst LUBITSCH
Frank BORZAGE

(c) Ministerio de Cultura 2006

LES LLETRES

Els Llibres

Joan Santamaria, *Adam i Eva* (Edicions Mediterrània) — **Joan Cid i Mulet,** *Rosa Maria*

No fa pas gaires mesos, amb motiu de la publicació del darrer volum de les llampants *Visions de Catalunya* de Joan Santamaria, tenia ocasió de dir amb quina illusió esperava la novella que, feia tants anys, anunciava l'autor de *La Filla del Tartari.* I, un cop llegit d'una tirada aquest *Adam i Eva* que tant ens ha fet gruar el seu autor, em trobo que, tot i les bones estones passades amb aquesta lectura, tot i les pàgines sucoses i expressives que a cada moment enjoien la narració, tinc la sensació indefinida que el seu autor ha defraudat una mica les meves esperances. Jo m'havia fet l'efecte de trobar en *Adam i Eva* una obra perfecta i equilibrada, en la qual la imaginació del novellista, el seu do descriptiu i la seva empenta de narrador afortunat i suggeridor estiguessin ben lligats i dosificats, sense desproporcions de cap mena, i sotmès tot plegat a una sàvia arquitectura argumental. I amb aquesta darrera novella de Santamaria, admirable per més d'un concepte, m'he adonat d'una cosa que en realitat ja era el defecte principal de les altres obres anteriors del novellista : la manca de consistència i d'interès que tenen els arguments que vertebren els seus llibres. En *La Filla del Tartari,* llibre divertit per excellència, amb fragments engrescadors i personatges pintorescos, la falla era la mateixa : l'argument era prim, primíssim, i encara estava amagat sota un tou de branques accessòries i supèrflues. En *Adam i Eva,* novella que ens duu a l'època de les guerres carlines, sota el reialme efímer de Don Amadeu, plena de personatges pintorescos, caracteritzats amb prou detalls perquè no se'ns despintin ; plena d'episodis secundaris i d'anècdotes que alguna vegada arriben a la intranscendència del full de calendari ; escrita amb un llenguatge florit i suggestiu, ple d'imatges fantasioses i de paraules inusitades (jo, que m'hi enciso, juraria que Santamaria se n'inventa a cada llibre), trobeu que l'abrandat amor dels dos protagonistes que es resol en l'abraçada prenupcial de l'últim capítol no té prou interès novellesc per a omplir un llibre. «Són dos que s'estimen i al capdavall es casen.» Aquesta síntesi d'argument que serveix per a un bon 50 per 100 de les novelles que s'escriuen i s'han escrit, tindria una aplicació exacta per al cas concret d'*Adam i Eva.* Joan Colom i Rosa Milans, promesos en matrimoni, veuen desfet el curs normal de llur festeig per una aventura equívoca que l'amistat fa córrer al minyó ; després d'unes temptatives fallides de reconciliació, les incidències de la guerra carlina els ajunten definitivament. Al voltant d'aquesta intriga, Joan Santamaria pinta aquell bon centenar de personatges que cadascú entra i surt de la novella sense intervenir gaire en el seu desenrotllament. Històries retrospectives, tripijocs polítics, anècdotes de saló, ferocitats bèlliques, costums ciutadans, festes i guerres, tot una pila d'elements introduïts al grat de l'autor, allarguen i arriben a suplantar el curs de l'anècdota central. En aquests telons renovats a cada moment, animats i vivents de personatges acolorits i superficials, només caracteritzats per algun tic corporal o espiritual, i projectats damunt uns paisatges tan evocadors, tan «corporis» com els que Joan Santamaria té la gràcia de descriure, les figures de Joan i Rosa de vegades s'esfumen i perden relleu, per avançar-se la silueta selvàtica del capellà trabucaire, l'encís sensual de la Pili, o els pits abundosos de la majordoma Rufina.

Adam i Eva és per damunt de tot un llibre divertit. A cada moment l'interès és renovat per nous personatges o noves intrigues. Sense preocupacions psicològiques, fet tot ell d'acció i de diàleg, amb un sentit del paisatge tan agut que en fa, amb tot el seu barroquisme graciós, un altre personatge i no pas el menys important, de la novella, aquest darrer llibre de Joan Santamaria és una confirmació de les qualitats que es revelaven brillantment en *La Filla del Tartari.* El públic el rebrà, jo ho confio, amb satisfacció. Admirador com sóc de Santamaria, jo hauria volgut trobar-hi alguna cosa més consistent. Ara, que és ben possible que, amb un argument d'empenta i amb una profunditat psicològica, Santamaria no seria l'autor que admirem i que

Joan Santamaria

ens diverteix amb els seus llibres, sinó que aquests serien un producte híbrid sense suc ni bruc.

* * *

Cal destacar l'esforç real que representa incorporar a la literatura nacional les terres que més es resisteixen a la influència barcelonina. Igual com era, per aquest sol fet, excepcional la revelació de Sebastià Joan Arbó, ho és l'aportació de Joan Cid i Mulet a la nostra novella. Amb ella ens ve, tosc i palpitant, un bocí de vida de les terres baixes de l'Ebre. Per damunt dels defectes que un esperit exigent pugui trobar a la prosa d'aquesta *Rosa Maria,* per damunt de les faltes de sintaxi i de les errades ortogràfiques, que una manca de correctors preparats explica i disculpa, però que en realitat neix de l'escassa incorporació d'aquelles contrades a la nostra cultura nacional, la intensitat d'aquest esforç es fa tangible i meritòria.

Rosa Maria és una novella que es descabdella entre els pescadors de Sant Carles de la Ràpita. L'instint descriptiu de Cid i Mulet, un sentit pictòric que hauríem d'afiliar al gran corrent valencià d'aquest llibre, on es desenrotlla una història d'amor plena de suggerències i d'encerts expressius.

Una noia forastera, que viu amb un pare eixut i malcarat, s'enamora d'una manera inconscient d'un xicot pescador, que també s'ha sentit atret per la bellesa de Rosa Maria. La mort del pare d'ella precipita aquests amors. Un cop casats, una tempesta furiosa, en la qual perden la vida tots els companys de barca de Tonet, el decideix a deixar aquella vida per ajuntar-se amb les colles de les pesqueres que exploten, sense arriscar-se als perills de la mar, la pesca que s'ofereix abundosa en les basses collectives.

Mentrestant, un germà de Tonet s'enamora de Rosa Maria. Endut per la seva passió i pel seu odi envers Tonet, el germà no es deturarà davant del crim. Però la temptativa fratricida es veurà fallida i l'amor dels esposos encara sortirà enfortit de la prova.

Joan Cid i Mulet conta aquesta història amb simplicitat i força expressiva. En la primera part de la narració vacilla una mica, fins a trobar la trama de la intriga. Tanmateix, tot al llarg del llibre, al costat d'algunes desproporcions, filles de la inexperiència, alguns capítols tan bons com aquell que descriu l'anada a Tortosa, com la nit a la barraca de la «camarada», com les escenes de pesca, revelen unes excellents condicions d'escriptor que és d'esperar que un sentiment d'autoexigència i una major maduresa de l'estil faran encara més fructíferes.

RAFAEL TASIS I MARCA

Canòdrom Guinardó

CURSES DE LLEBRERS

els dijous a la tarda, dissabtes tarda i nit i diumenges matí i tarda

(Taxis gratuïts de Plaça Catalunya Banc de Vizcaya fins al Canòdrom)

STENDHALIANA

Beyle i el seu «Diari»

Ignorem si Stendhal novellista és avui més llegit que no ho era fa uns quants anys. Les estadístiques manquen i es fa difícil de saber-ho a través de les noves edicions de *Le Rouge et le Noir* i de *La Chartreuse de Parme,* ja que a França l'edició dels clàssics es fa d'una manera rítmica i continuada. En canvi l'aparició d'una certa quantitat de biografies de l'autor francès durant els darrers anys sembla indicar un augment de l'interès contemporani per Henri Beyle, mentre Stendhal aconseguia, de manera indiscutida, la consideració de «clàssic».

Aquest mateix interès per Henri Beyle — per l'home més que pel novellista — deu haver estat la causa d'haver-se exhumat darrerament un seguit d'obres seves que si no afegeixen res a la seva glòria literària, en canvi serveixen per a donar un relleu més acusat a la personalitat íntima de l'autor. Exemple d'aquestes obres no massa transcendents, són els quatre volums de *Chroniques Anglaises* que acaben de publicar les edicions parisenques de *Le Divan,* que tant fan pel coneixement total de l'obra stendhaliana. Exemple també d'aquest interès contemporani per Henri Beyle és la reedició del seu *Journal* que han emprès les edicions de la *Nouvelle Revue Française.*

Els dos volums acabats de sortir contenen el text íntegre (establert i anotat per Henri Debraye i Louis Royer) dels quaderns del *Diari* corresponents als anys 1801-1807.

El *Diari* stendhalià no és precisament una obra d'estilista. Més aviat hi campa — aguditzat encara — aquell menyspreu per l'estil que tota la vida sentí Beyle, i que sols intentà d'eliminar d'entre els seus principis cap a les darreries de la seva vida. Ja ell mateix en començar el seu *Diari* ens ho diu clarament. De faltes «n'hi haurà moltes, perquè em proposo de no preocupar-me ni d'esborrar res». I ho compleix amb una absoluta tranquillitat. Tant com els detalls curiosíssims, interessants per a fer l'autodissecció, abunden les faltes de sintaxi.

Però, fet i fet, aquesta baixa qualitat de la prosa no interessarà mai el lector del *Diari.* El que hom cerca allí són les opinions de Beyle, i aquestes hi són abundosíssimes. Reflexions personals, notes de lectures, anècdotes i tots els fets interessants de la seva existència quotidiana hi són anotats curosament. Cínicament en molts casos, sobretot en parlar de la seva vida amorosa.

Els dos volums del *Diari* suara publicats ens presenten uns quants períodes ben interessants de la vida d'Henri Beyle.

De primer, Itàlia. És l'època de l'experiència guerrera de Beyle i el seu primer contacte amb aquelles terres italianes que seran sempre per a ell un paradís. Després els anys de París. Allí Beyle somia esdevenir autor dramàtic. El *Diari* està ple de reflexions sobre les obres que veu al teatre, de notes sobre comèdies que pensa escriure, de referències a d'altres que té començades i que no finirà mai. També apareix ben netament la seva preocupació per esdevenir brillant en els salons que visita. Les reflexions sobre la seva conducta present i els propòsits per a l'esdevenidor alternen amb els esgarips per la manca de diners i els insults al seu pare que no li n'envia. L'amor a la glòria i «l'amor a l'amor», el desig d'esdevenir un conquistador sempre triomfal, són el nord de la seva vida.

Apareix llavors una comedianta : Mélanie Louason. Beyle se n'enamora i les peripècies d'aquests amors omplen una gran quantitat de quaderns del diari. L'anàlisi perfecta dels sentiments de les seves criatures que, anys després, farà en les seves novelles, no s'explica sense aquest exercici previ del qual el *Diari* ens dóna un testimoni tan precís.

L'aventura amb Mélanie Louason culmina en el desig de fer fortuna. Beyle abandona la glòria teatral i se'n va a Marsella seguint el seu amor. Allí esdevé «adroguer». Darrera la fortuna que l'obsessiona — el *Diari* ens parla de les seves projectades especulacions — Beyle es dedica al comerç d'ultramarins com empleat d'una gran casa comercial de Marsella. Però els entusiasmes pels ultramarins s'esvaeixen aviat. Tan aviat com s'ha esvaït l'amor per Mélanie. Ell s'ha cansat aviat de l'amor un cop satisfeta la seva vanitat personal. Per tant, quan els seus parents Daru, personatges importantíssims en l'administració imperial, li ofereixen un lloc burocràtic a Brunswig, se n'hi va tot seguit.

L'estada a Alemanya el satisfà força. Es allí persona important i ben relacionada. Es ben vist. Es relaciona amb molta gent i s'enamora una mica. El *Diari* se'n ressent. Escriu poc i es diverteix molt. Intenta venir a Espanya i aprèn l'espanyol d'Alemanya estant.

Aquesta estada a Brunswig és un dels períodes més feliços de la vida de Beyle. Després els avatars de la política napoleònica — és l'any 1809 — el faran córrer gairebé tota Europa i arribar fins a Moscú. Però mai no tindrà aquella tranquillitat i consideració de què havia fruït en els temps que fou intendent a Brunswig. Els futurs volums del *Diari* ens el mostraran en aquelles altres peregrinacions europees tan plenes d'experiències interessants.

RAMON ESQUERRA

La Diada del Llibre

Fent excepció a una tradició enutjosa, enguany no ha plogut el dia 23 d'abril. La doble festa de Sant Jordi i del Llibre ha pogut celebrar-se, doncs, en tota la seva esplendor. Com cada any, si hem de creure els reportatges dels diaris, la venda ha augmentat i hi ha hagut aquells bons quaranta o cinquanta títols que han estat «el llibre més venut de la Diada», segons la conveniència o el capritx del llibreter o de l'editor. Una reglamentació un xic més severa que la dels altres anys ha procurat eliminar els intrusos, sense evitar, però, les exhibicions de saldistes de llibres, de venedors de pornografia disfressada de neomaltusianisme, i d'entitats més o menys culturals o revolucionàries o clericals, que totes elles venien a profit, oficialment, d'alguna cosa tan respectable i incontrolable com els orfes d'Abissínia, per exemple, i de fet, a benefici del propi peculi.

En realitat, l'èxit econòmic de la diada surt bastant perjudicat pel fet de venir tan a darreries de mes, i després de tantes festes, exauridores de qualsevol pressupost familiar o individual. Aquesta simple raó, i no pas cap antipatia a Sant Jordi ni a les roses del Cavaller, és la que mou molts llibreters a maldar per un trasllat de la Diada del Llibre a una altra data més avinent.

Ultra la mobilització indiscutible de compradors habituals o extraordinaris, la festa té la virtut de fer funcionar activament els editors, els barcelonins en particular i els catalans per damunt de tot. Salvades rares excepcions, els llibres nous d'enguany representen una selecció recomanable, i el tipus de llibre que només podria sortir en un dia així i encoratjat per les xifres fantàstiques de venda que hom creu possibles d'assolir, gairebé no ha estat representat. En català han estat publicats, i ja s'arrengleren a la taula dels crítics, esperant torn per a un comentari, novelles de Puig i Ferreter (el primer volum de *La Farsa i la Quimera*), de Carles Soldevila (amb un títol magnífic, *Moment Musical*) d'Oller i Rabassa (*Amb el bec o amb les dents*) i de J. M. Francès (*Retorn al sol*). Un recull d'*Impromptus* de Prudenci Bertrana ; un reportatge, *El Marroc sensual i fanàtic,* de la seva filla Aurora ; una reedició de *La Ben Plantada,* del difunt Xenius ; un nou llibre interessantíssim de Joan Amades *Costums i tradicions d'hostals i tavernes,* dens i ben illustrat ; una traducció de *Dijous Sant* de Mauriac, etc. En castellà, els editors barcelonins han llançat algunes traduccions remarcables : *Els Buddenbrook,* de Thomas Mann ; *Maria Estuard,* de Stefan Zweig i *Hindenburg,* de Ludwig ; *La Incògnita del Hombre,* el famós llibre del doctor Carrel ; *Todos los hombres són enemigos,* novella important de Richard Aldington, etc.

Una bona dotzena llarga de bons volums que són, en resum, un dels guanys més positius per a la cultura d'aquesta Diada del Llibre.

R. T. M.

L'actualitat literària

Una traducció de Musset

Alfons Maseres té una traça especial per traduir en versos catalans perfectes, obres que sembla que no puguin llegir-se més que en la llengua en què foren escrites. Això té molts avantatges, com és el d'incorporar a la nostra literatura obres cabdals de les altres — i recordem, de passada, la versió de les obres completes de Manuel de Cabanyes publicades en la mateixa Collecció Popular Barcino —, però també té l'inconvenient, fill d'una excessiva facilitat a versificar, que és una certa igualtat de to que tenen totes les traduccions en vers d'Alfons Maseres. Aquest petit inconvenient, però, no atenua

Alfred de Musset

el valor d'aquesta versió de *Les Nits* de Musset, feta amb prou gràcia, agilitat i delicadesa per esperar amb goig d'altres versions del qui ha traduït íntegrament al català les obres de Molière.

«Papyrus»

Aquest Dia del Llibre ha aparegut el primer número de la revista de bibliofília *Papyrus,* editada pel conegut llibreter antiquari Josep Porter, que sent el seu ofici amb aquella passió de la qual, per dissort, no hi ha gaires exemples. Haver-se llançat a publicar aquesta revista ja indica la passió bibliofílica del seu editor.

El primer número de *Papyrus,* ben presentat com escau a una revista de bibliofília, conté articles, diversos d'ells illustrats, de Manuel Rocamora, Emilio Cotarelo, Joan Sacs, Eduard Toda, J. L. de Ibarra y López de Calle, J. Peeters Fontainas, C. Rodríguez Porrero, Ferran de Sagarra. El completen diverses seccions de noticiari, bibliografia, borsa del llibre, etc.

Tant de bo Josep Porter trobi per a la seva revista una acollida que en permeti folgadament la seva publicació indefinida.

Eugenio Noel

Havia nascut a Madrid el 6 de setembre de 1885 i ha mort a Barcelona divendres passat. Republicà de tota la vida, gran decorador de llibres, bohemi impenitent, es féu cèlebre pel seu llibre sobre la seva anada de voluntari a l'Àfrica en 1909 i més tard acreixeren la seva popularitat els incidents de la campanya antitaurina a la qual es lliurava en cos i ànima. Eren els temps dels efímers setmanaris *El Flamenco* i *El Chispero,* que ell escrivia de cap a peus i d'aquelles conferències que acabaven inevitablement a garrotades. I, amic de la polèmica i de la controvèrsia, també les seves conferències literàries i polítiques acabaven com el rosari de l'aurora i els seus articles provocaven grans escàndols. Aquí, a Barcelona, vint o vint-i-cinc anys enrera, engrescà en el seu antiflamenquisme, entre altres, el poeta Salvat-Papasseit i Joan Alavedra, que algunes nits sortien a enganxar per les cantonades pasquins antitaurins.

Darrerament, el públic espanyol l'havia oblidat bastant, degut en bona part al seu apartament, car aquests darrers anys feia més estades a Amèrica que a Espanya, i també al seu estil i les seves preocupacions, a gran distància del que és de moda actualment en la literatura castellana.

Per a donar idea del seu caràcter, només contarem una anècdota de les innombrables que se n'expliquen. Impecuniós sempre, una vegada, sense que Noel li ho demanés, Martínez Sierra l'ajudà. Noel li donà les gràcies per carta, i en aquesta carta hi havia aquesta frase : *«Como soy hombre leal, quiero decirle que, a pesar de todo, sus comedias me siguen pareciendo abominables.»*

Club del Llibre

El Club del Llibre és una entitat que aplega els empleats de llibreries i editorials de Barcelona. Acabada de constituir, té grans projectes d'ordre cultural, i vol establir una cordialitat efectiva de relacions entre escriptors, editors i llibreters. El primer acte d'aquesta entitat serà una festa íntima de presentació, la qual tindrà lloc avui, dijous, a les deu de la nit, al Saló Oasis, Canuda, 4. En aquesta vetllada, després d'un breu parlament del nostre collaborador Rafael Tasis i Marca, hi haurà un acte de concert a càrrec de bons artistes.

Acaba d'apareixer una nova novel·la de
CALRES SOLDEVILA

MOMENT MUSICAL

Preu: 5 pessetes

Administració i venda:

LLIBRERIA CATALONIA

Ronda Sant Pere, 3 - Telèfon 24647

¡NERVIOSOS!

Prou de patir inútilment, gràcies a les acreditades

GRAGEES POTENCIALS DEL DR. SOIVRÉ

que combaten d'una manera còmoda, ràpida i eficaç la

Neurastènia. Impotencia (en totes les seves manifestacions), mal de cap, cansament mental, perdua de memòria, vertigens, fadiga corporal, tremolors, dispèpsia nerviosa, palpitacions, histerisme i trastorns nerviosos en general de les dones i tots els trastons orgànics que tinguin per causa o origen esgotament nerviós.

Les Gragees potencials del Dr. Soivré, més que un medicament són un element essencial del cervell, medul·la i tot el sistema nerviós, regenerant el vigor sexual propi de l'edat, conservant la salut i prolongant la vida; indicades especialment als esgotats en la seva joventut per tota mena d'excessos, als que verifiquen treballs excessius, tant físics com morals o intel·lectuals, esportistes, homes de ciències, financiers, artistes, comerciants, industrials, pensadors, etc., aconseguint sempre, amb les Gragees potencials del Dr. Soivré, tots els esforços o exercicis fàcilment i disposant l'organisme per repondre's sovint i amb el màxim resultat, arribant a l'extrema vellesa i sense violentar l'organisme amb energies pròpies de la joventut.

Basta pendre un flascó per convèncer-se'n

Venda a 6'60 ptes. flascó, en totes les principals farmàcies d'Espanya, Portugal i Amèrica

NOTA. — Dirigint-se i trametent 0'25 ptes. en segells de correu per al franqueig a Oficines: Laboratorio Sòkatarg, carrer del Ter, 16, Barcelona, rebreu gratis un llibre explicatiu sobre l'origen, desenrotllament i tractament d'aquestes malalties

FITO
CAMISER ESPECIALISTA
EXIT EN LA MIDA
JAUME I, 11
Telèfon 11655

(c) Ministerio de Cultura 2006

LES ARTS I ELS ARTISTES

Les Exposicions

II Saló d'Artistes Universitaris

Dissabte passat tenia lloc la inauguració pública d'aquest Segon Saló, ampliat en matèria i esperit.

Globalment, el conjunt exposat pels estudiants és molt notable i reclama un espai que no li podem dedicar fins a la setmana vinent.

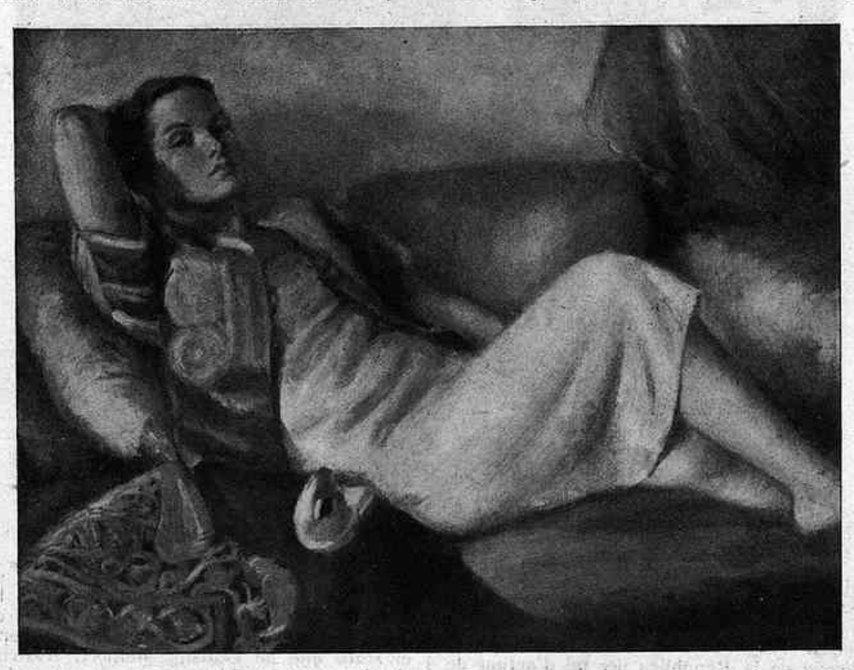

Manuel Humbert — Carnaval

Rafael M. Padilla

La Sala Valenciano és dipositària des de fa uns dies del cant en divuit estrofes que el veterà pintor Padilla ha compost a l'ombra del Port de la Selva.

Aquest cant, que no està concebut amb visos sublims, sinó que més aviat troba el seu interès en el desig de fer planer i agradable, com el mateix Port, el seu espectacle despullat de tot efectisme, és un dels més considerables èxits artístics de Padilla.

L'autor ha aconseguit a tot arreu aquell pebre del seu realisme, que tant escau als paisatges violents de color de la costa. Això ho diem considerant que especifica a bastament el millor elogi que es pot dedicar a Padilla.

Pere Gussinyé — Saules velles

Soler Puig

L'exposició actual de Soler Puig, que té lloc a la Sala Busquets, és més interessant que l'anterior. La sosté una sèrie de dibuixos esplèndids i un nu a l'oli que és del més intens que ha produït l'autor. Un altre bon factor de l'exhibició és alguna de les aquarelles que ens dóna a conèixer per primera vegada.

Soler Puig necessita d'una cosa inalterable com la forma humana per a reeixir. Quan pinta paisatge i dóna lliure accés al comentari propi, el pintor perd bona part del seu interès. Es el que succeeix en la present exposició. Les figures, prescindint de la tècnica amb què són realitzades, aconsegueixen sempre una justesa remarcable, una execució formal acuradíssima; el paisatge és marcadament inferior, empastellat en molts sectors, monòtons i elefantiàsics els fons...

En definitiva, en la personalitat del pintor excelleixen brillantment les disposicions d'un dibuixant acadèmic perfecte.

Pere Gussinyé

En els blocs d'exposicions de pintura que tenen lloc a Barcelona, els olotins fan el paper del ministre català en els gabinets de Madrid. Sempre n'hi ha un que generalment és el que queda millor de tots.

Aquesta setmana es repeteix el fet amb l'expositor de la Sala Busquets, Pere Gussinyé.

Gussinyé remarca la idea de la immortalitat d'Olot. Evidentment, mentre vagin creixent els seus arbres i la pluja incrementi els verds dels prats i la fauna ruminant, Olot comptarà amb una plètora de pintors disposats a donar les màximes sorpreses i a enriquir la pintura catalana.

A Pere Gussinyé no l'anomenarem revelació perquè ja en altres ocasions ha donat proves del que representava. Però sí afirmarem que el do de pit que porta a cap a can Busquets és una nota impressionant que normalment no era d'esperar fins d'ací a uns anys.

La seva pintura olotina és d'una franca blanor i un meravellós exercici colorístic que produeix sensacions privatives de la poesia i la música. En Gussinyé tot adquireix la finesa de compensacions i equilibris idònia dels postulats de l'escola, presos a l'assalt per una paleta vessant alegria, bondat i optimisme, emès pels horitzons, per la diafanitat dels cels i pels elements de primer terme i intermedis.

Des d'aquest moment cal considerar la producció d'aquest pintor com una de les més enaltidores del centre estètic d'Olot.

Manuel Humbert

Humbert cau de ple dintre aquella classificació que establíem setmanes enrera en referir-nos als pintors estables que han atès la seva maduresa artística i dels quals és difícil esperar superacions per haver-les ja realitzades totes. Creiem difícil que Humbert pugui anar més enllà de la seva actual magnificència. Cas de trobar el camí que ho permetés, hauríem de coincidir a apreciar que s'ha operat un fet eminentíssim i la paraula passaria en poder del temps, que té més pràctica a qualificar casos d'aquesta insòlita naturalesa.

El pintor Humbert té diversos d'aquells seus punts cabdals: té el *Gipó vermell*, el *Carnaval*, la *Fruitera*, etc.

Obres que sobresurten per la qualitat excepcionalment humbertiana, que vol dir el bon gust inalterable, pontificar amb el color i fer amb la composició un joc de raonament que té poc a veure amb les fórmules que en el nostre segle han trobat via lliure.

Amb la pintura d'Humbert s'experimenta allò que ofereix el camp matemàtic en la solució d'un problema. La convulsió espiritual proporcionada per la llum que s'ha fet, el salt al cor concedit per la lògica descoberta, s'aparella amb les troballes que hom va practicant en aquestes teles; la importància d'un element a primer cop d'ull secundari, la posició dels valors.

En Humbert no hi ha res gratuit ni fortuit. Tot obeeix a aquella lògica compositiva i colorística, i és per això que el considerem l'autor que vol més la calma d'observació abans d'emetre judicis.

A l'empar d'aquesta, la delícia de la pintura d'Humbert no s'acaba mai, i no pas pel sentit anecdòtic, inexistent, sinó pel substancial, que és el difícil.

ENRIC F. GUAL

PROJECTOR

Exposició Cézanne

El 15 de maig s'inaugurarà una exposició Cézanne a l'Orangerie, seguint la tradició de fer desfilar valors contemporanis francesos per aquesta sala.

Els organitzadors tenen el desig que constitueixi l'aplec més important realitzat fins a la data del pintor d'Aix.

A tal fi han aconseguit el permís de Mr. Garden, propietari de *La Nova Olimpia* perquè s'exposi per primera vegada en públic.

Aquesta tela fou pintada l'any 1872 i regalada a l'esmentat senyor, que era íntim del pintor i un famós col·leccionista de Londres.

Exposició Gainsborough

Vistos els bons resultats de les exposicions retrospectives que França organitza sistemàticament, Anglaterra n'ha muntat una que es refereix a l'obra de Gainsborough. Ha estat inaugurada a Londres amb un total de 113 obres. A remarcar que per a formar aquest conjunt no s'ha comptat amb cap de les teles d'aquest pintor del XVIII que integren les col·leccions de la Wallace Collections i la National Gallery.

Galeries d'Art

SYRA
PRESENTS D'ART I QUALITAT
BODES, FESTES ONOMÀTIQUES, BATEIGS, ETC
ANGELA SANTOS (pintura)
JOSEP O. JANÇANA (pintura)
ANTONI CUMELLA (ceràmica)
Diputació, 262 Telèfon 18710

BUSQUETS
MOBLES
OBJECTES D'ART I DE FANTASIA
JOAN SOLER PUIG
(pintura)
PERE BUSINYÉ
(pintura)

SALA PARÉS
EXPOSICIÓ I VENDA D'ANTIGUITATS
MANUEL HUMBERT
PINTURA ANTIGA

SALA GASPAR
Consell de Cent, 323
(entre Rambla de Catalunya i Balmes)
MARCS - GRAVATS - MIRALLS I MOTLLURES
R. RIBAS RIUS
(pintura)
inauguració dia 2

La Pinacoteca
MARCS I GRAVATS
JAUME MERCADER
(pintura)
Passeig de Gràcia, 34

SALA BARCINO
V. GARCIA SIMÓN
MARCS, GRAVATS, MOTLLURES
V. GARCIA SIMON
Passeig de Gràcia, 19. Tel. 15677

Sala Esteva
GIORGIO DI CHIRICO
(pintura)

EL II SALÓ «MIRADOR»

La investigació de la pintura gòtica a Catalunya

IV

A part de l'interès purament artístic de la pintura gòtica catalana i del fet de constituir una escola amb característiques especials que la distingeixen de les veïnes, influents o influïdes per ella, el seu estudi representa la valoració definitiva d'una sèrie immensa d'elements.

La iconografia, considerada per molts com un dels valors més importants per l'emplaçament de Catalunya com a centre d'una escola, creà amb un nombre relativament limitat de temes una sèrie infinita de composicions. Seria interessantíssim establir la successió d'imatges aconseguides amb les representacions d'una mateixa escena repetida pels diversos tallers durant dos segles. L'esperit personalíssim de cada mestre lluitava per donar un aspecte nou a allò que deuria produir al poble la mateixa impressió de sempre. Cada pintor procurava humanitzar les escenes matisant-les amb múltiples variants anecdòtiques que modificaven l'ambient, reflectint d'una manera viva els fets gloriosos de les dinasties racials, la inquietud equilibrada dels estaments de les ciutats, el caràcter de cada comarca i, cap a la fi del període, la decadència moral i material produïda per les submissions. Malgrat el seu caràcter eminentment, quasi diríem absolutament, religiós, la iconografia dels retaules resulta el complement més necessari per a la reconstrucció de la nostra història cultural i l'únic mitjà per refer les imatges més íntimes de la vida pública i privada del darrer període medieval. Es un filó verge d'on hauran de sortir tots els estudis definitius de mobiliari, indumentària, arquitectura, etc.

La Verge Maria tallant roba mentre un àngel enfila l'agulla. Detall d'un retaule del segle XV de la Catedral de Barcelona (Foto A. D. A. C.)

Els pintors dels segles XIV i XV es complaïen a transportar les escenes més llunyanes i més exòtiques a l'ambient en què vivien. En els primers temps de l'escola catalana, mentre les influències de França i d'Itàlia regien el seu període de formació, el realisme del detall local apareixia tímidament entre les estilitzacions importades; però a mesura que els tallers diversos anaren enfortint, per herència ben administrada, la personalitat de l'escola, desapareixien totes les preocupacions i les figures bíbliques es convertien en personatges vistos al carrer, els vestits eren de velluts i brocats amb escardots daurats, la Samaritana anava a cercar aigua al pou amb un càntir vernissat de verd, l'hort de Getsemaní era un magnífic camp de cols curosament arrenglerades, i Salomé, abillada com una dama de la reina Violant de Bar, ballava davant de Joan I assegut a una taula parada amb vidres de Mataró i ceràmica de Manisses.

Es probable que la monotonia de la repetició d'unes mateixes escenes contribuís a crear la meravella dels detalls anecdòtics. La fantasia dels pintors lligada pel tema i, a vegades, per la voluntat del client que exigia la còpia servil d'una obra ja existent, s'esplaiava lliurement en els accessoris de les composicions: s'enamorava d'un recó de casa seva i el posava com a fons d'una escena de jueus; mentre Jesús escoltava els precs d'una bona bona que tenia el fill endimoniat, un gosset jugava amb un simi a la vorera del carrer i uns cignes blancs es reflectien en un bassiol voltat de boixos. Podríem citar tants i tants detalls que converteixen les escenes més tràgiques d'un retaule gòtic en un tros de poesia bucòlica o en un deliciós moment de la vida més pacíficament casolana, que lentament el caràcter religiós que era l'obligat a la pintura gòtica se'ns fon i transforma en la novella de la vida real.

Els personatges, abillats segons la moda del moment, ens donen amb una cronologia precisa i un luxe de detalls extraordinari l'evolució de la moda masculina i femenina en tots els estaments socials i en totes les variants exigides per l'etiqueta de les diverses cerimònies. No solament podríem reconstruir les formes dels capells, les sabates, els vestits i les joies de cada cinquenni, sinó també els dibuixos i qualitats de les teles, l'estructura dels pentinats i la forma dels draps de la casa. L'escena del naixement de la Verge Maria ens dóna tota la teoria del règim d'un part, el mobiliari d'una habitació i l'utillatge complet d'una cuina. El rapte del cos de Sant Martí dóna lloc a una borratxera de soldats armats de punta en blanc, que, amb els representats en les infinites «Resurreccions» i «Calvaris» permeten establir tota la història de la indumentària i materials de guerra. Els àngels músics que encerclen les dolces Madones trescentistes i quatrecentistes són el document més precís per a la reconstrucció gràfica dels instruments musicals. Per experiència pròpia puc dir que els retaules gòtics han fornit material per a escriure dos capítols de la història del vidre a Catalunya, i no seria difícil recollir de la mateixa font la història de la ceràmica, dels ferros, de l'orfebreria, de les fórmules litúrgiques medievals, etc.

Tot això que acabem d'apuntar és sols un croquis de les possibilitats que poden ésser derivades d'un *Corpus* complet de la pintura gòtica. Convé, doncs, fer tots els esforços per fomentar el seu estudi i la seva popularitat.

* * *

El segon Saló MIRADOR serà una contribució important a la investigació de la pintura gòtica a Catalunya. Ha estat suggerit pel fet de creure que en els moments actuals, posseint en el nostre Museu d'Art una col·lecció formidable i única de totes les escoles pictòriques de la Catalunya medieval, convenia donar a conèixer una selecció del que guarden les col·leccions particulars, complement utilíssim de la sèrie del Museu.

A més, aquesta exposició serà un homenatge als col·leccionistes barcelonins que, amb una intuïció extraordinària, es llançaren a salvar el tresor que representen els retaules gòtics, molt abans que les entitats oficials pensessin en la creació de Museus. Moltes de les pintures que figuraran en el segon SALÓ «MIRADOR», que serà inaugurat el dia 9 de maig, són obres conservades des de molts anys en la casa del seu actual possessor, i, a vegades, retaules tramesos de generació en generació dintre la mateixa família que féu l'encàrrec del seu obratge.

Sopar de soldats representat en un retaule de començos del segle XV — Museu de Vic (Foto A. D. A. C.)

Un altre dels motius de l'organització d'aquest saló és la conveniència d'exposar l'estat actual dels coneixements sobre pintura medieval, fent remarcar els últims descobriments amb un programa complet de conferències i creant dintre l'ambient artístic de Catalunya un mes dedicat a la pintura gòtica.

JOSEP GUDIOL

FITO
CAMISER ESPECIALISTA EXIT EN LA MIDA
JAUME I, 11
Telèfon 11655

GUTENBERG, S. A.
Fàbrica de maquinària per a les Arts Gràfiques
Nàpols, 215 - Telèfon 55723
BARCELONA

(c) Ministerio de Cultura 2006

MIRADOR SETMANAL...

. . . de política catalana

UNA SETMANA TRIOMFAL DE LA POLÍTICA CATALANA

Aquesta setmana, en els centres oficials de la Generalitat, hi ha hagut escàs moviment. El president de la Generalitat va marxar dilluns de la setmana passada cap a Madrid, per tal d'assistir a la Fira de Sevilla, amb el president de la República, senyor Martínez Barrio. El senyor Companys fou invitat a la Fira per l'Ajuntament de Sevilla, el qual va pregar el senyor Azaña que invités en nom seu el president de la Generalitat.

El viatge del president de la Generalitat a la capital d'Andalusia constituí un veritable èxit per la primera autoritat catalana. Els qui acompanyaven el president han relatat l'apoteosi de què fou objecte el senyor Companys pel poble sevillà. Els elements dirigents del Front Popular volgueren palesar la satisfacció que sentien per la presència del president de Catalunya a Sevilla i organitzaren una sèrie de festes de caràcter popular en les quals el senyor Companys fou molt aplaudit i victorejat. La proverbial imaginació andalusa, una vegada romput el glaç de la presència del senyor Companys, es desbordà amb un impuls considerable. I ara hauríem de recórrer a un repertori de pintoresc, amb acompanyament de pur flamenquisme, per detallar l'èxit apoteòsic de darrera hora.

Fou, doncs, un viatge reeixit. Però si el viatge s'hagués limitat a l'escenografia popular i pintoresca de la Fira, si l'entusiasme s'hagués limitat a les manifestacions de carrer, els observadors polítics haurien de deixar els comentaris pels cronistes més o menys brillants. El que és molt agradable de constatar és que, en aquesta primera sortida oficial del president de la Generalitat per terres espanyoles, el govern de Madrid, i molt particularment el president de la República, volgueren valorar la presència del representant de Catalunya introduint en la sempre severa etiqueta, en el protocol de la República, l'alt lloc que correspon a Catalunya. El senyor Companys ocupà llocs d'honor que potser protocollàriament no li pertocaven; el senyor Companys ocupà presidències conjuntament amb el senyor Martínez Barrio. Tot això té molta importància perquè no es tracta de fets aillats, sense pla. Es tracta d'una política vista des de Madrid, es tracta, en una paraula, d'un nou sentit de la convivència hispànica. El govern de la República ha vist amb satisfacció l'èxit d'aquest assaig, que ha permès constatar la popularitat del senyor Martínez Barrio al seu país, i les possibilitats enormes que per la consolidació de la República tenen els intercanvis entre les nacionalitats històriques que formen Espanya.

Aquest èxit positiu de Catalunya ha anat seguit de dos èxits anàlegs, que han satisfet els nostres dirigents i tots els catalanistes. Ens referim a la solució del problema del Tribunal de Cassació de Catalunya. Els que estan informats de certes interioritats asseguren que, per part d'alguns elements judicials de Madrid, hi havia el propòsit deliberat de minimitzar el nostre Tribunal. Potser el viatge del conseller de Justícia senyor Lluhí a Madrid, obeí, com assenyalàvem ací mateix, a aquesta necessitat de resoldre el problema del nostre primer Tribunal.

La Sala Quarta del Tribunal Suprem ha afirmat que el Tribunal de Cassació és un

El president de la República, el de la Generalitat i el del Consell a l'arribada dels dos primers de Sevilla

organisme autònom i superior de Catalunya i que les normes que regulen el traspàs de serveis preveuen les qüestions de competència entre el Tribunal Suprem i el de Cassació. Per la seva part, el ministre de Justícia féu aprovar un decret pel qual el president del Tribunal de Cassació té els mateixos honors i tractament igual als dels presidents de Sala del Tribunal Suprem i els magistrats del Tribunal de Cassació els mateixos honors i tractaments que els del Tribunal Suprem.

TRASPASSOS DE SERVEIS. — EL SENYOR PI I SUNYER A MADRID

El conseller d'Obres Públiques i Sanitat senyor Pere Mestres anà aquesta setmana a Madrid per tal d'assistir de prop a les gestions del traspàs dels Serveis de Sanitat. Efectivament, aquests serveis foren traspassats divendres; aquests serveis pugen dos milions i escatx anuals. Aquest mateix dia el govern aprovà el traspàs dels serveis de la contribució territorial.

El senyor Pi i Sunyer també anà a Madrid per tal de gestionar diversos assumptes d'importància. Es tracta de les obres de l'Aeriport, del Port Franc, dels Enllaços ferroviaris i de l'aplicació a la nostra ciutat de la Llei sobre atur forçós.

. . . de política de la República

LA REFORMA DEL REGLAMENT DE LA CAMBRA

El govern Azaña, d'acord amb el pacte del Front Popular, es proposa reformar el reglament de la Cambra. Es tracta de donar més eficàcia a les funcions parlamentàries, evitant discussions innecessàries i puerils.

D'acord amb aquesta reforma, es reduirien les funcions de les Corts a cinc o sis sessions plenàries per mes. S'augmentaria, però, l'activitat de les Comissions parlamentàries, en les quals quedarien totalment discutits tota classe de projectes. Com es veu, les Comissions tindrien una categoria que no tenen actualment.

EL PLET INTERN DEL PARTIT SOCIALISTA

Per la importància numèrica del Partit i per la vàlua de molts dels seus elements, els acords i orientacions del Partit Socialista tenen un relleu que cal sempre subratllar. Aquesta setmana l'Agrupació Socialista madrilenya — entitat mentora del Partit — ha celebrat una sèrie de reunions en les quals s'ha discutit la reforma del programa del Partit.

Els elements d'esquerra del socialisme, Largo Caballero, Araquistain, Del Vayo, de Francisco, Carrillo, etc., etc., propugnen per la conversió del Partit Socialista en partit netament revolucionari. Creuen aquests elements que el reformisme ha passat de moda i que allò que cal imposar són els mètodes «marxistes-leninistes», això és els mètodes purament revolucionaris. Segons Largo Caballero, novíssim economista, la crisi del capitalisme no és cíclica sinó definitiva i per tant cal orientar les masses treballadores cap a la consecució del poder per la força.

Julián Besteiro — el professor Besteiro, com diu *Claridad* — va combatre aquests arguments, dient que la revolució no s'improvisa; que cal organitzar l'economia abans de pensar en la revolució i que no veia la necessitat d'un programa mínim si es vol fer la revolució.

Ara que parlem de l'Agrupació Socialista — que aprovà les reformes extremistes — es pot afegir que la Joventut Socialista ha destituït el Comitè Executiu i vol revisar l'actuació dels elements d'esquerra del socialisme. Es tracta, doncs, de l'esquerra de l'esquerra.

I com a final d'aquest drama socialista, podem parlar de la desfilada de joves uniformats amb motiu de l'arribada de 121 exiliats a la U. R. S. S. amb motiu del 6 d'octubre.

QUI SERÀ PRESIDENT?

Les eleccions de compromissaris han tingut el resultat que era de preveure. El Front Popular, en les eleccions presidencials, no tindrà adversari.

Ara es planteja el problema més seriós: la designació de la persona que ha d'ésser el candidat a la presidència pel Front Popular.

Sobre aquesta qüestió hi ha les opinions més contradictòries. Una vegada més s'ha demostrat que la República Espanyola és una legítima hereva de l'Espanya monàrquica. Només cal tenir en compte que, fins ara, la situació és la següent:

El partit socialista, per mitjà del seu òrgan responsable, no s'ha pronunciat per ningú. No obstant el senyor Indalecio Prieto, des d'*El Liberal* de Bilbao, ha estat el més aferrissat partidari de la candidatura Azaña. Es prepara el senyor Prieto la successió a la presidència del Consell? Així ho diuen alguns, malgrat que *El Socialista* tallés aquests rumors.

Els senyors Prieto, de los Ríos i Maura, en un sopar que varen celebrar, acordaren votar Azaña.

Però els socialistes d'esquerra — des del seu òrgan *Claridad* — qualifiquen la candidatura Azaña de maniobra jesuítica. Per ells el president ha d'ésser Alvaro de Albornoz.

I els diputats d'esquerra què diuen? Sembla que no els agrada gens que Azaña sigui president. Unión Republicana s'oposa que en sigui Martínez Barrio. En general els diputats republicans d'esquerra creuen que l'home ideal seria Besteiro.

Però Besteiro és terriblement combatut per *Claridad* — que ha renovat els seus atacs contra el «professor» — i dilluns publicava un article d'Alvarez del Vayo sobre Ebert, el primer president de la República Alemanya, ple de reticències.

Ens trobem doncs que els socialistes — o la majoria — volen un candidat republicà: Alvaro de Albornoz.

Els republicans volen un socialista: Besteiro.

I els de la Ceda? *El Debate* ha defensat, amb fúria, la candidatura de l'home de Casas Viejas, etc., etc.

El panorama és divertit. Sembla que a darrera hora, però, totes les resistències s'han vençut, àdhuc la de Casares Quiroga,

El president de la República Francesa surt de votar

i el president serà Azaña. Per què? Potser l'actual cap del Consell no creu massa en la continuació del Front Popular o en la fidelitat d'alguns aliats. I se'n va a la presidència de la República per tal d'actuar de futur àrbitre.

. . . de política internacional

LES ELECCIONS FRANCESES

La llei electoral vigent a França permet la presentació de candidatures en nombre illimitat, i el sistema majoritari fa que fins després de la segona volta no es pugui saber exactament la composició de la nova Cambra. De totes maneres, una anàlisi dels sufragis emesos i la clara delineació de les aliances electorals a formar-se entre les dues votacions pot permetre ja a hores d'ara un judici general. Pot dir-se que les previsions que fèiem vuit dies enrera no eren errades. La nova Cambra no sofrirà una gran modificació en relació amb la precedent. La tendència cap a l'esquerra s'accentuarà, però els àrbitres de la situació política seguiran essent els radicals-socialistes, els quals, malgrat llurs definicions semimarxistes, tenen un programa que no vessa dels límits d'una concepció republicana democràtica. Sembla que el nombre de comunistes de les dues tendències, moscovites i independents, sofrirà un lleu augment; però contra el que es creia, només a expenses dels socialistes de la S. F. I. O.

Es curiós d'observar que, per primera vegada després de trenta anys, Herriot ha entrat en *ballotage* a Lió. Però, donats els acords del Front Popular, la seva elecció és segura en la segona volta. En canvi, Daladier ha estat més afortunat, i ha estat elegit gairebé plebiscitàriament per Orange.

Però el que és important de remarcar és que les esperances de les dretes reaccionàries han quedat defraudades.

Ja hem dit que per a formar-se una idea definitiva de la fesomia de la Cambra, cal esperar el segon torn; però, de totes maneres, no caldrà modificar aquestes impressions.

Des del punt de vista internacional, potser s'ha volgut dar a aquestes eleccions més importància de la que tenen. A part que, malgrat les divisions polítiques, tot França està d'acord en l'actitud a pendre envers Alemanya, el Quai d'Orsay ha desenrotllat sempre la seva política quasi al defora de la general del gabinet. Gràcies a aquesta continuïtat de tradició política, hi ha hagut governs de dreta amb un home d'esquerra als Afers estrangers, com el cas Briand en el ministeri Poincaré, o, com ara, un home de centre, més aviat acostat a la dreta, en un ministeri esquerrà.

EL QÜESTIONARI ADREÇAT PER ANGLATERRA A HITLER

Com és sabut, en la darrera reunió dels locarnistes, que tingué lloc a Ginebra, Eden aconseguí de fer acceptar una proposició seva encaminada a demanar al Führer alguns aclariments sobre diversos punts continguts en el memoràndum tramès a Londres per von Ribbentrop i que constituïa la resposta a una nota que els locarnistes li havien tramès després del cop de força.

El Consell de ministres anglès, celebra ahir, ha examinat els termes del qüestionari preparat per Eden i que dintre pocs dies ha d'ésser dirigit al govern del Reich.

Es sap que la primera pregunta, la més essencial, està concebuda en aquests termes: «Alemanya està disposada a respectar els tractats lliurement estipulats o vol seguir considerant-se lligada solament per *les lleis dels propis interessos vitals?*»

La segona pregunta, per ordre d'importància, demana si Alemanya segueix considerant-se en una posició de desigualtat en relació amb les altres nacions.

La tercera pregunta tracta de la proposició alemanya sobre la conclusió de pactes de no agressió entre Alemanya i els països veins.

Mentrestant, França, per mitjà del seu ambaixador Corbin, ha fet presentar al Foreign Office una nota verbal que, contràriament al que s'ha dit, no consisteix en una llista de qüestions, sinó que conté la primera part del pla Flandin de reconstrucció europea; són, naturalment, les qüestions que plantejà el cap del Quai d'Orsay en el seu discurs de Vezelay.

El resum de les demandes franceses a incorporar a la nota que el govern anglès trametrà a l'alemany és, si fa no fa, el següent: demanda d'explicacions sobre les condicions sota les quals Alemanya reingressaria a la S. de les N.; si Alemanya accepta el *statu quo* de Danzig, Memel i Austria; si Alemanya considera oportuna una reducció dels armaments aeris ensems amb el pacte aeri occidental; si Alemanya admet la conclusió de pactes de mútua assistència entre la nacions a les quals ha ofert pactes de no agressió; quin és el capteniment d'Alemanya envers Rússia, i si entén renunciar a la denúncia unilateral dels tractats.

Es fan moltes càbales sobre la resposta que Hitler farà a aquest qüestionari anglofrancès; però el més versemblant és que provarà de guanyar temps, probablement responent amb un altre qüestionari sobre les preguntes que li fan.

BULGÀRIA TAMBÉ IMITARÀ ALEMANYA?

En els cercles polítics internacionals de les capitals europees es parla molt, aquests dies, d'una imminent denúncia unilateral, per part de Bulgària, del tractat de Neuilly, i reconstituir així el seu exèrcit fent-lo igual al d'abans de la guerra.

Un sobtat i misteriós Consell de ministres celebrat a Sofia, sota la presidència del rei Boris, pot deixar suposar que el cop de força búlgar sigui molt proper.

En justificació d'aquest fet, el cap del govern búlgar, Kusseivanoff, citaria l'exemple de Turquia en el rearmament dels Estrets. Però el govern d'Ankara ha seguit un procediment legal i correcte, i no el de violació brutal dels tractats.

S'assegura, sobretot a Belgrad, que el rei Boris obra per incitació de Hitler, i que Alemanya està disposada a proporcionar, sota forma de compensacions, l'armament necessari per a l'exèrcit búlgar.

Serà interessant ara de veure quina podrà ésser la reacció de les altres nacions balcàniques.

"En nom de la llei", d'E. Borràs

(*Ve de la pàgina* 5)

Amb llur comportament, equivocat o no, despitats o decebuts, aquells en els quals tota idea respectable es converteix en farrigofarrago desorbitat i plumbi i aquests que, sense tanta prosopopeia, saben encaminar-se pel bo i pel presentable, el fet és que han deixat el terreny lliure a l'analfabetisme, a la procacitat i a la demagògia més mancada d'escrúpols, els quals campen avui pels seus respectes en el poc escenari dedicat a la nostra llengua, on recullen tota mena d'estímuls i encoratjaments

No ens ha d'admirar gens, doncs, que l'èxit que acompanya la tasca dels que cultiven aquestes especialitats hagi estimulat més d'una persona que, si les coses anessin d'una altra manera, ni hi hauria pensat mai, a provar la seva fortuna per un camí on s'ha demostrat repetides vegades que el de menys per a triomfar són la lògica, el bon gust ni la cultura.

Avui li ha tocat el torn a Eduard Borràs, que estrenava dissabte a la nit a l'escenari del Principal Palace, l'*evocació dramàtica* en tres actes titulada *En nom de la llei*!, a càrrec de la companyia Casals-Clapera. Un melodrama de cap a peus, entre gent dels barris baixos, on, com és de consuetud en aquest ram, les prostitutes, els lladres i els assassins tenen un cor angelical i la gent d'ordre i llurs defensors són perversos i malvats fins al capdamunt, el tot amanit amb discursos, ganivetades, cocaïna i alcohol, unes quantes situacions de gran efecte i un primitivisme, en el tramat de l'acció i els seus accidents, com en el dibuix dels caràcters, corprenedor de debò.

Ens sembla que Eduard Borràs no ha estat pas massa encertat en aquesta seva primera temptativa teatral. No gens menys, alguns trets bons hi hem trobat — especialment en alguna escena secundària — que ens en poden fer esperar millors resultats un altre dia.

Quant a la companyia, realitza la seva comesa amb discreció i encert. La presentació, sense ésser un devessall de troballes felices, està prou bé, especialment l'ambient de la taverna del primer i tercer acte.

JOAN CORTES

si es usted obeso
o con tendencia a engordar

debe disolver y eliminar las grasas superfluas que molestan y envejecen y son, además, una grave amenaza para su salud ya que aminoran las defensas naturales del organismo. Debe V. combatir esta anormalidad tomando el Urodonal, oxidante inocuo de máxima eficacia, que al disolver las acumulaciones de tejido adiposo le devolverá su agilidad y esbeltez, evitando peligrosas complicaciones.

URODONAL
elimina las grasas superfluas
porque disuelve el ácido úrico

Gestes glorioses

Ascensió del Prof. Piccard

Amb el seu vol a l'estratosfera, el professor Piccard donà una prova del molt que es pot assolir en la vida amb braó, voluntat i optimisme. L'ascensió d'aquest nou Montgolfier, que arribà amb el seu globus lliure als 14.000 metres d'altura recollint dades meteorològiques de suma importància, ha quedat registrada com una de les gestes més glorioses dels nostres temps.

Triomfar en la vida! Ambició molt humana; però només realitzable per les persones capaces de sostenir sense fatiga les lluites inevitables en els nostres quefers quotidians. Un organisme abatut i deprimit no aconseguirà mai grans llorers.

Convé, doncs, mantenir el nostre organisme sempre en excellent estat de funcionament. Per alliberar-nos de qualsevulla dolor, depressió o decaïment, no hi ha res tan eficaç i inofensiu com la CAFIASPIRINA. Una o dues tauletes són prou per tornar-nos ràpidament el nostre benestar i amb això l'optimisme imprescindible per a triomfar en la vida.

IMPRESOS COSTA
NOU DE LA RAMBLA, 45
BARCELONA

(c) Ministerio de Cultura 2006